ޔައުމިއްޔާ ނަންބަރު: 15/3/2026
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޔައުމިއްޔާ
2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 15 ވަނަ ޖަލްސާ
1448 E 29
9 ނޮވެންބަރު 2026
(ހޯމަ ދުވަސް)
ޖަލްސާ ފެށުނު ގަޑި: 14:00
ޖަލްސާ ނިމުނު ގަޑި: 16:18

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 15 ވަނަ ޖަލްސާ 9 ނ ވެންބަރު 2026
(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ؛ މަޖިލީހުގެ ރައީސް ޢަބްދުއްރަޙީމް ޢަބްދުاله)
2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 15 ވަނަ ޖަލްސާ
9 ނ ވެންބަރު 2026 (ހޯމަ ދުވަސް)
1. ޙަމްދު ޞަލަވާތް
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
بسم هلا ال رحمن ال رحيم ، الحمد هل وال صالة وال سالم على رسول هلا وعلى آله وصحبه ومن وااله. މަޖިލިސް
ފެށުނީ.
2. ޖަލްސާގެ ހާޒިރީ އިއް ވުން
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިއަދަކީ 9 ނ ވެންބަރު 2026 ވީ ހޯމަ ދުވަސް. 1448 ވަނަ އަހަރުގެ ޖުމާދަލްއޫލާ މަހުން 29 ވަނަ ދުވަސް. މިއީ
ވިހާ ނަކަތުން 9 ވަނަ ދުވަސް . އަޅުގަނޑުމެން އިށީނދެ މި ތިބީ 2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 15 ވަނަ
ޖަލްސާގައި. މި ވަގުތު ޖަލްސާއަށް ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެ ވީ 32 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. ސަލާމުގައި ތިއްބެވީ 7
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. ރަސްމީ ދަތުރުތަކުގައި ތިއްބެވީ 7 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން.
4. ޔައުމިއްޔާ ފާސްކުރުން
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
-4.1 ޔައުމިއްޔާ ފާސްކުރުން. ޔައުމިއްޔާ ނަންބަރު އޖ/ 10/3 /2026 އިން އޖ/ 12/3 /2026 އަށް ތިން ޖަލްސާގެ
ޔައުމިއްޔާ، އެއީ 2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 10 ވަނަ ޖަލްސާއިން ފެށިގެން 12 ވަނަ ޖަލްސާގެ
ނިޔަލަށް ހުރި ޔައުމިއްޔާތައް. މި ޔައުމިއްޔާތައް މަޖިލީހުގެ ވެބްސައިޓުގައި ޝާއިއުކުރުމަށް ފަހު އެއްވެސް އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރަކު އިޞްލާޙެއް ހުށަހަޅުއްވާފައި ނުވާތީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 240 ވަނަ މާއްދާގައި ވާ ގ ތުގެ
މަތީން މި ޔައުމިއްޔާތަކަކީ ރިޔާސަތުން ގަބޫލުކުރާ ޔައުމިއްޔާތަކެއް ކަމުގައި އިޢުލާންކުރަން.
1

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 15 ވަނަ ޖަލްސާ 9 ނ ވެންބަރު 2026
5. ރިޔާސަތުން އަންގާ އެންގުން
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
-5.1 ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 151 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ވާ ގ ތުގެ މަތީ ން ކ މިޓީތަކަށް އައި ބަދަލު
އިޢުލާންކުރުން. މާލިއްޔަތު ކ މިޓީ؛ މާލިއްޔަތު ކ މިޓީގައި ޕީ.އެން.ސީގެ ފަރާތުން ހިމެނިވަޑައިގެންނެވި ފުނަދޫ ދާއިރާގެ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު މަމްދްޫޙގެ ބަދަލުގައި އެ ކ މިޓީއަށް ކުޅުދުއްފުށި އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު މުޙައްމަދު ދާއޫދު ހަމަޖެއްސުން، 4 ނ ވެންބަރު 2026. އިޤްތިޞާދީ ކ މިޓީ ؛ އިޤްތިޞާދީ ކ މިޓީގައި
ޕީ.އެން.ސީގެ ފަރާތުން ހިމެނިވަޑައިގެންނެވި މައްޗަންގ ޅި މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޟަމީރުގެ
ބަދަލުގައި އެ ކ މިޓީއަށް ހެންވޭރު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު އައިފާން ހަމަޖެއްސުން، 4
ނ ވެންބަރު 2026.
-5.2 ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 174 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކ މިޓީން ފ ނުވާ ސުންގަޑި އިޢުލާންކުރުން.
ބަޖެޓު ދިރާސާކުރާ ކ މިޓީ؛ 2027 ވަނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު، 19 ނ ވެންބަރު 2026.
6. މަޖިލީހަށް ތައާރަފުކުރަންޖެހޭ ބި ލު
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
-6.1 ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ގުރައިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަނާން މުޙައްމަދު ރަޝީދު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ
ބިލުގެ ފުރަތަމަ ކިޔުން އިއްވުން؛ މަރުގެ އަދަބު ކަނޑައެޅުމާއި އަދަބު ތަންފީޒުކުރުމާ ބެހޭ ބިލު.
-6.2 ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އިސްމާޢީލް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ބިލުގެ
ފުރަތަމަ ކިޔުން އިއްވުން؛ ނަމާއި އަބުރު ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ހައްގުގެ ބިލު.
-6.3 ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ކުޅުދުއްފުށި އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ދާއޫދު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ
ބިލުގެ ފުރަތަމަ ކިޔުން އިއްވުން؛ ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިމިގްރޭޝަންގެ ބިލު.
-6.4 ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ހެންވޭރު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު އައިފާން ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ބިލުގެ
ފުރަތަމަ ކިޔުން އިއްވުން؛ ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވިޔަފާރީގެ ބިލު.
2027 .7 ވަ ނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގެ ބަހުސް
2

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 15 ވަނަ ޖަލްސާ 9 ނ ވެންބަރު 2026
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
-7.1 ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 235 ވަނަ މާއްދާގައި ވާ ގ ތުގެ މަތީން 2027 ވަނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ
ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ބަހުސް؛ މިނިސްޓަރ އ ފް ފިނޭންސް އެންޑް ޕަބްލިކް އެންޓަރޕްރައިޒަސް އަލްފާޟިލް ޙަސަން
ޒަރީރު މި ޖަލްސާގައި ހާޒިރުވެވަޑައިގެން އެބަ އިންނެވި. އަޅުގަނޑު މިނިސްޓަރަށް މަރުޙަބާ ދަންނަވަން. ރައްޔިތުންގެ
މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 116 ވަނަ މާއްދާގެ (ޅ)ގެ ދަށުން ބަޖެޓު ބަހުސްކުރެއްވުމަށް އާންމު ކ މިޓީން ލަފާދެއްވާފައިވަނީ
މި މަރުޙަލާގައި ކ ންމެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް 15 މިނެޓުގެ އެއް ފުރުޞަތު. އަދި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ
ގަވާއިދުގެ 235 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)ގެ ދަށުން ބަޖެޓު ބަހުސް ހިނގަމުންދާ ވަގުތު މެންބަރުން ފާހަގަކުރައްވާ
ނުކުތާތަކަށް ޖަވާބު ދެއްވުމަށް މިނިސްޓަރ އ ފް ފިނޭންސް އެންޑް ޕަބްލިކް އެންޓަރޕްރައިޒަސްއަށް ޖުމުލަ 45 މިނެޓު
ދިނުމަށް މަޖިލީހުގެ އާންމު ކ މިޓީން ވަނީ ކަނޑައަޅާފައި. 2027 ވަނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓަށް
ވާހަކަފުޅުދެއްކެވުމަށް އެދިވަޑައިގެންނެވުމަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފުރުޞަތު ހުޅުވައިލަން. އާދެ! ފުރަތަމަ
ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އާދަމް ޝަފީޤަށް.
މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އާދަމް ޝަފީޤު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 2027 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގެ ބަހުސްގައި ވާހަކަދައްކަ އިލަން އެންމެ ފުރަތަމަ ވެސް
ފުރުޞަތު ލިބުނު ކަމަށް ޓަކައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސަށް ވަރަށް އިޚުލާސްތެރިކަމާ އެކު ޝުކުރުދަންނަވަން. ހަމައެއާއެކު
މި ބަޖެޓު ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވި ކަމަށް ޓަކައި ފިނޭންސް މިނިސްޓަރަށާއި އަދި ފިނޭންސްގެ އެންމެހައި މުވައްޒަފުންނަށް
ވަރަށް އިޚުލާސްތެރިކަމާ އެކު ޝުކުރުދަންނަވަން. އާދެ! މި ބަޖެޓު، 2027 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓަކީ ދައުލަތުގެ ދަރަނި
ބުރަ ލުއިކ ށް، ފަތުރުވެރިކަމާއި އުމްރާނީ ތަރައްގީއާއި ، ބޯހިޔާވަހިކަން ޚާއްސަ އިސްކަމެއްދީގެން ރައްޔިތުންގެ
ދިރިއުޅުމުގެ ފެންވަރު މަތިކުރުމަށް ރޭވިފައިވާ ހަރުދަނާ ބަޖެޓެއްކަން ފާހަގަކުރަން. މިގ ތުން ޞިއްޙީ ދާއިރާއަށް ބ ޑެތި
އަހަންމިއްޔަތުކަމެއް ދީފައިވާކަން ވެސް ފާހަގަކުރެވޭ. މިގ ތުން ތިލަފުށި ބަނދަރާއި، ގްރޭޓަރ މާލޭ ސަރަހައްދުގައި
ހިންގާ ބ ޑެތި މަޝްރޫޢުތަކަށް މި ބަޖެޓުން ފަހިކ ށްދީފައިވާކަން ފާހަގަކ ށްލަން. އަދި ހަމައެއާއެކު ، ޒުވާނުންގެ ވަޒީފާގެ
ފުރުޞަތު ފަހިކ ށްދީ، ކުދި އަދި މެދުފަންތީގެ ވިޔަފާރިތައް ކުރިއެރުވުމަށް، ކުރިއަރުވައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިގުތިސާ ދީ
ބިންގާ ވަރުގަދަކުރުމަށް މި ބަޖެޓުގައި ވަނީ ޚާއްސަ ސަމާލުކަމެއް ދީފައި. މި ހުރިހާ ކަމެއްގެ ސަބަބުން ރައްޔިތުންނަށް
ސީދާ އޭގެ ފައިދާ ލިބި، ދިވެހި ކ ންމެ ރައްޔިތަކަށް ދިރިއުޅުމުގެ ފެންވަރު މަތިވެގެންދާނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ؛
2027 ވަނަ އަހަރު ގެ ބަޖެޓު ޖުމުލަ އަދަދަކީ 59.7 ބިލިއަން ރުފިޔާ. އެ ބަޖެޓުގެ ޖީ.ޑީ.ޕީގެ % 46، މި ބަޖެޓު
އެންމެ 46%، މި ބަޖެޓުގެ އެންމެ ފާހަގަކ ށްލެވޭ ސިފައަކީ ތަޢުލީމަށާއި ޞިއްޙަތަށް ވަރަށް ބ ޑު އިސްކަމެއް
3

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 15 ވަނަ ޖަލްސާ 9 ނ ވެންބަރު 2026
ދީފައިވާކަން. މި ދެ ދާއިރާއަށް ޖުމުލަ 12.3 ބިލިއަން ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާކަމީ މި ބަޖެޓުން މި ސަރުކާރުން މި ދެ
ދާއިރާއަށް ދީފައިވާ ސަމާލުކަން ފާހަގަވެގެންދޭ. މިގ ތުން ބަޖެޓުގެ % 21 މިކަމަށް ހަމަޖައްސާފައިވާތީވެ، މިއީ
ދިވެހިރާއްޖެއަކީ ވެސް ދުނިޔޭގެ ކުރިއަރާފައިވާ ގައުމުތަކޭ އެއް ފެންވަރަށް ތަޢުލީމީ ދާއިރާ ކުރިއެރުވުމަށް މި
ސަރުކާރުން ހިފާފައިވާ އަމާޒަށް ވާސިލުވާން މުހިންމު ފިޔަވަޅެއް. ހަމައެއާއެކު މި ބަޖެޓުން ފާހަގަކ ށްލެވޭ އަނެއް ކަމަކީ
ރިކަރަންޓު ޚަރަދު 62%ގަ އި ހުރި ނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ދެކޭގ ތުގައި އެއީ އީޖާބީ އަދި ޕ ޒިޓިވް ކަމެއް. ސަބަބަކީ
ރިކަރަންޓު ޚަރަދުގެ ތެރޭގައި މުސާރައަށް 7.2 ބިލިއަން ރުފިޔާއާއި ، އެލަވަންސްގެ ގ ތުގައި 3.7 ބިލިއަން ރުފިޔާ
ހިމަނާފައިވުން. މީގެ ސަބަބުން ސަރުކާރު މުވައްޒަފުންގެ މުސާރައާއި އެލަވަންސްތަކަށް ބ ޑެތި ކުރިއެރުންތަކެއް
ލިބިގެންދާނެ. ހަމައެއާއެކު މި ބަޖެޓުން ފާހަގަކ ށްލެވޭ އަނެއް ކަމަކީ ޖުމުލަ، އަނެއް ކަމަކީ ޖުމުލަ އާމްދަނީގެ 43.2
ބިލިއަން ރުފިޔާ އަޅާ އިރު ޖުމުލަ ޚަރަދު 52.6 ބިލިއަން ރުފިޔާ ކަމަށް ވާތީ، މިއީ އޭގެ 9.4 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ
ޑެފިސިޓެއް ވަނީ ކުރިމަތިވެފައި. މިއީ ޖީ.ޑީ.ޕީގެ % 7.3. މި ޑެފިސިޓް ކުޑަކުރުމަށް ސަރުކާރުން މިހާރު ވެސް
ގެންދަވަނީ ވަރަށް ހަރުދަނާ ފިޔަވަޅުތަކެއް އަޅުއްވަމުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ދުނިޔޭގެ ކަންކ ޅުތަކުގައި ބ ޑެތި
ހަނގުރާމަތައް ހިނގަމުންދިޔަ ނަމަވެސް، އަސާސީ ޚިދުމަތްތައް ދެމެހެއްޓެނިވިގ ތެއްގައި ޚިދުމަތް ދިނުމަށް މި
ބަޖެޓުގައި ސަބްސިޑީގެ ގ ތުގައި 3.9 ބިލިއަން ރުފިޔާ ހިމަނާފައިވޭ. މިގ ތުން ފިއުލް ސަބްސިޑީއަށް 3.2 ބިލިއަން އަދި
ކަރަންޓު ސަބްސިޑީގެ ގ ތުގައި ހަތްސަތޭކަ ފަސްދ ޅަސް މިލިއަން ރުފިޔާ ހިމަނާފައިވޭ. މީގެ ސަބަބުން ރައްޔިތުންގެ
ޖީބަށް އިތުރު ބުރައެއް ނައިސް، ތެލާއި ކަރަންޓަށް ކުރާ ޚަރަދު އެއްވަރެއްގައި ހިފެހެއްޓިގެންދާނެ. މިއީ އާންމު
ރައްޔިތުންގެ ދިރިއުޅުމަށް ސީދާ އަސަރުކުރާނެ ކަމެއް. އާދެ! ގައުމީ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމަށް ބަލައިލާ އިރުގައި މި
ބަޖެޓުގެ ސެކިއުރިޓީ ދާއިރާއިން 6.8 ބިލިއަން ރުފިޔާ ހިމެނޭ. މިގ ތުން ފުލުހުންނަށް 3.4 ބިލިއަން ރުފިޔާ އަދި
އެމް.އެން.ޑީ.އެފަށް 2.9 ބިލިއަން ރުފިޔާ ހިމަނާފައިވޭ. މީގެ ސަބަބުން ރާއްޖޭގެ އަމަންއަމާންކަން ބެލެހެއްޓުމާއި،
ރާއްޖޭގެ އިގުތިސާދީ ސަރަޙައްދު ބެލެހެއްޓުމުގައި މި ދެ އިދާރާއަށް ވަރަށް ބ ޑު ކުރިއެރުމެއް ލިބިގެންދާނެ. އާދެ!
އިޖުތިމާއީ ރައްކާތެރިކަމުގެ ދާއިރާއަށް 5.8 ބިލިއަން ރުފިޔާ ހިމަނާފައިވޭ. އެގ ތުން ނޭޝަނަލް ޕްރ ޓެކްޝަން
އެޖެންސީއަށް 3.7 ބިލިއަން ރުފިޔާއާއި ، ޕެންޝަން ބަޖެޓަށް 2.1 ބިލިއަން ރުފިޔާ ހިމެނޭ. މިއީ އެހީތެރިކަން ބޭނުންވާ
ފަރާތްތަކަށް އެހީތެރިކަން ފޯރުކ ށްދިނުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ބަޖެޓެއް. މީގެ ސަބަބުން މުޖުތަމަޢުގެ އެހީއަށް ބޭނުންވާ
ފަރާތްތަކަށް ދިރިއުޅުމުގެ ބ ޑެތި ކުރިއެރުންތަކެއް ލިބިގެންދާނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ؛ އަޅުގަނޑަށް މި ބަޖެޓުން ފެންނަ
އަނެއް ޚާއް ސަ ކަމަކީ ކުރީގެ ސަރުކާރުތަކުން ނަގާފައިވާ ދަރަނި އަނބުރާ ދެއްކުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ 4.9 ބިލިއަން
ރުފިޔާ. މީގެ ތެރޭގައި އިންޓަ ރެސްޓަށް 3.5 ބިލިއަން ރުފިޔާއާއި، ދަރަނި އަނބުރާ ދެއްކުމަށް 1.4 ބިލިއަން ރުފިޔާ
ހިމެނޭ. މިހާރު ވެސް ބޭރުން ނަގާފައިވާ ލޯނުތައް ދެއްކުމަށް 1.2 ބިލިއަން ޑ ލަރު މި ސަރުކާރުން ވަނީ ދައްކާފައި.
4

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 15 ވަނަ ޖަލްސާ 9 ނ ވެންބަރު 2026
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ބަޖެޓުގައި އިތުރަށް ފާހަގަކ ށްލެވޭ ކަމަކީ، އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރއަށް 7.3 ބިލިއަން ރުފިޔާ
ހިމަނާފައިވާކަން. އެގ ތުން ގެދ ރުވެރިކަމާއި ޢުމްރާނީ ތަރައްޤީ އާ ބެހޭ ވުޒާރާއަށް 5.1 ބިލިއަން ރުފިޔާ ކަނޑައަޅާފައިވޭ.
މި ވުޒާރާގެ ދަށުން ރާއްޖޭގެ އެކި ކަންކ ޅުތަކުގައި އެއަރޕޯޓުތަކާއި، މަގުތަކާއި، ބަނދަރާއި އަދި ފެނާއި ނަރުދަމާ
ތަރައްޤީކުރުން ހިމެނިފައިވޭ. މިގ ތުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާ، މަކުނުދޫ ދާއިރާ، ނޭކުރެންދޫ، ކުމުންދޫ، މަކުނުދޫއަށް
ވެސް މި ބަޖެޓުން މަޝްރޫޢުތައް ހިންގުމަށް ފަހިކަން ލިބިގެންދާނެ. އެގ ތުން މިހާރު ވެސް މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ މަކުނުދޫ
އެއަރޕޯޓުގެ މަސައްކަތް އެމް.ޓީ.ސީ.ސީއާ ހަވާލުކުރެވި، އެ ތަނުގެ މަސައްކަތުމީހުން ތިބޭނެ އެކ މަޑޭޝަންތައް އެޅުމުގެ
މަސައްކަތް ކުރިއަށް އެބަދޭ. ހަމައެއާއެކު ފަޔަރ ބިލްޑިންގުގެ އިމާރާތުގެ ފައުންޑޭޝަންގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށްދޭ.
ސްޕޯޓްސް ކ މްޕްލެކްސްގެ މަސައްކަތް ބާރަށް އެބަ ކުރިއަށް އެބަ ގެންދެވޭ. މިގ ތުން 75% ވަނީ މަސައްކަތް
ނިންމައިލެވިފައި. ފެނާއި ނަރުދަމާ މަސައްކަތް މިހާރު ވަނީ މި އަހަރު ނިންމައި ރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތް ދޭން ފެށިފައި.
މުޅި ސްކޫލު އޭ.ސީ ކުރުމުގެ މަސައްކަތުގެ ތެރެއިން އޭ.ސީތައް ހަރުކުރެވި ކަރަންޓު ލުމުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ދަނީ.
ޞިއްޙީ މަރުކަޒުގެ އެކްސްޓެންޝަނުގެ % 95 މިހާރު ވަނީ ނިންމައިލެވިފައި. މަކުނުދޫގެ ކަރަންޓު ވިއުގަ
ރަނގަޅުކުރުމަށް ޓަކައި ބޭނުންވާ ކޭބަލާއި ފޯމަރު އަދި އެހެނިހެން ސާމާނު މިހާރު ވަނީ މަކުނުދޫއަށް ގެންދެވިފައި.
މަކުނުދޫގެ ޕ ލިސް ސްޓޭޝަން ވަނީ މަސައްކަތް ފެށިފައި. ނޭކުރެންދޫއަށް ބަލައިލާ އިރު ނޭކުރެންދޫ ސްކޫލުގެ
ކްލާސްރޫމުގެ އަޅައި ނިމި މިހާރު ވަނީ ސްކޫލުގެ ކުދިންނަށް ކިޔަވައިދޭން އެ އިމާރާތް ބޭނުންކުރަން ފެށިފައި.
ހަމައެއާއެކު ސްޕޯޓްސް ކ މްޕްލެކްސްގެ މަސައްކަތް އެބަ ކުރިއަށްދޭ. ފުޓްބޯޅަ ދަނޑުގެ ވަށަ އިފާރާއި ފެންސު ގެ
މަސައްކަތް ނިންމައި ރ ސްޓަމްގެ މަސައްކަތް މިހާރު ކުރިއަށް އެބަ ގެންދެވޭ. ފެނާއި ނަރުދަމާ ނިންމަ އި
އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ މި އަހަރު ނިމުމުގެ ކުރީގައި ރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތް ދޭން ފެށޭނެ. މުޅި ސްކޫލު އޭ.ސީކުރެވި މިހާރު
ވަނީ އޭ.ސީގައި ކިޔަވައިދިނުމުގެ ފުރުޞަތު ނޭކުރެންދޫގެ އެންމެހައި ދަރިވަރުންނަށް ހޯދައިދެވިފައި. އައުޓްޑޯ ޖިމުގެ
މަސައްކަތް ވަނީ ނިންމައިލެވިފައި. މި ގ ތުން ކުމުންދޫއަށް ބަލައިލާ އިރު ކުމުންދޫގެ ފުޓްބޯޅަ ދަނޑު ޓަރފް އަޅައި
މިހާރު ވަނީ ޒުވާނުންނަށް ކުޅެވޭނެ މަގު ތަނަވަސްކ ށްދީފައި. ހަމައެއާއެކު ވަށަ އިފާރާއި ބޭރު ފެންސުގެ މަސައްކަތް
ކުރިއަށް އެބަ ގެންދެވޭ. ހެލްތު ސެންޓަރުގެ މަސައްކަތް ވަނީ ފެށިފައި. ޕ ލިސް ސްޓޭޝަންގެ މަސައްކަތް ނިންމައި
މިހާރު ވަނީ ރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތްދޭން ފެށިފައި. މަލްޓި-ޕަރޕަސް ހޯލުގެ މަސައްކަތް، ބިން ސާފުކ ށް މި އަންނަ
ހަފުތާގައި ޢަމަލީ މަސައްކަތް ފެށިގެންދާނެ. އައުޓްޑޯ ޖިމުގެ މަސައްކަތްވަނީ މިހާރު އެއްކ ށް ނިންމައިލެވިފައި.
އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ މާލަސްތަކެއްނުވެ މި ޖިމް ބޭނުންކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ހުޅުވައިލެވިގެންދާނެ. އާ ބަނދަރުގެ
މަސައްކަތްވަނީ ފެށިފައި. ހަމައެއާއެއްކ ށް ސްކޫލުގެ އޭ.ސީތައް ހަރުކުރެވި، ކަރަންޓުލުމުގެ މަސައްކަތް މިހާރު ކުރިއަށް
އެބަ ގެންދެވޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ނިންމައިލަމުން ވެސް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ 2027 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓަކީ
5

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 15 ވަނަ ޖަލްސާ 9 ނ ވެންބަރު 2026
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ރަށްތަކަށް ތަރައްޤީއާއި، ތަރައްޤީ، އުޖާލާކަން ގެނެސްދީ، ޒުވާނުންގެ މުސްތަގުބަލާއި ، އާ
ފުރުޞަތުތަކެއް ތަނަވަސްކ ށްދޭނެ އަދި މާދަމާގެ ގ ންޖެހުންތަކަށް ފުރިހަމައަށް ތައްޔާރުވެފައިވާ ބަޖެޓެއް ގ ތުގައި. މި
ބަޖެޓަކީ ހަމައެކަނި ހިސާބު އަދަދުތަކެއް ލިޔެފައިވާ ލިސްޓެއް ނޫން. މިއީ ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ލ ލަށް ފެންނަ
އުއްމީދުތަކާއި ހުވަފެންތައް ހަގީގަތަކަށް ހަދައިދޭނެ ތަރައްޤީގެ ހަގީގީ ބަޖެޓެއް. އަދި މި ބަޖެޓުން އެންމެ ބ ޑު
މަގުސަދަކީ އިގުތިސާދީ ބިންގާ އިތުރަށް ހަރުދަނާކ ށް، ޞިއްޙީ އަދި ތަޢުލީމީ ޚިދުމަތްތައް އެންމެ ފުރިހަމަ ގ ތުގައި
ރައްޔިތުންނަށް ފޯރުކ ށްދިނުން. އަދި އެންމެ ދަތި ދަނޑިވަޅުގައި ވެސް ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ހިތްތަކުގައި ގައުމު
މުސްތަގުބަލާ މެދުގައި އ ތް އުއްމީދުތަކާއި އިތުބާރު އެއްވެސް މިންވަރަކަށް ކުޑަވިޔަނުދީ ދެމެހެއްޓުން. އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް؛ ވަކީން ޚާއްސަކ ށް ޒުވާނުން ބޭނުންވާ މަސައްކަތުގެ މައިދާނަށް ތަފާތު ފުރުޞަތުތައް ފަހިކ ށްދީ، އަމިއްލަ
ފައިމައްޗަށް ތެދުވެ ދިރިއުޅުމުގެ، ދިރިއުޅުމެއް ބިނާކުރެވޭނެ ފަހި މާޙައުލެއް ގާއިމުކ ށްދިނުމަކީ މި ބަޖެޓުގެ ޚާއްސަ
އަމާޒެއް. ހަމައެއާއެކު އަތ ޅުތަކާއި ރަށްރަށުގެ ތަރައްޤީގައި ހިމެނޭ މީގެކުރިން ހުރި ފަރަގުތައް ކުޑަކ ށް، ކ ންމެ
ރައްޔިތަކަށް ވެސް އިންސާފުވެރިކަމާ އެކު އަސާސީ ޚިދުމަތްތައް ލިބޭނެ މަގުފަހިކ ށްދިނުމަކީ އަޅުގަނޑުމެންގެ އަމާޒެއް.
މި ގައުމީ މަސައްކަތުގައި އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން އެކުގައި އަތުކުރި އ ޅައިލައިގެން މަސައްކަތްކ ށްގެން ނޫނީ
ކުރިއަށްދެވޭކަށް ނެތް. ގައުމީ އެއްބައިވަންތަކަމާއި ޒިންމާދާރުކަމުގެ ރޫހުގައި މި ބަޖެޓަށް ތާއީދުކ ށްދެއްވުމަށް މި
މަޖިލީހުގެ އެންމެހައި މެންބަރުންނަށް އަޅުގަނޑު އިލްތިމާސްކުރަމުން އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަކ ޅު ނިންމައިލާނަން.
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ހަނިމާދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު ޢަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާއަށް.
ހަނިމާދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 2027 ވަނަ އަހަރަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ބަޖެޓަކީ 59.7 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓެއް.
ފަސްދ ޅަސް ބިލިއަން ރުފިޔާ ނުކިޔަންވެގެން 59.7 ޖަހާފައި ހުރީ. މި ދިޔަ އަހަރު، މި ދިޔަ، މި ދިޔަ އަހަރުގެ
ބަޖެޓަކީ ފަސްދ ޅަސް؛ މިދިޔަ އަހަރުގެ ބަޖެޓަކީ ފަސްދ ޅަސް ހަތަރު ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓެއް. މި ދިޔަ އަހަރު
ބަޖެޓުން އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާއަށް ވެފައި ހުރި ކަންތައްތައް އަޅުގަނޑު ބަލައިލާނަން. އަދި ނުވެ ހުރި ކަންތައް ވެސް.
ރަނގަޅު! ތިން ކ ޓަރީގެ ޕ ލިސް ސްޓޭޝަނެއް އެޅިފައި އެބަ ހުރި. އެއީ އާންމު ފަރުދަކަށް ވެސް ކުރެވޭނެ ކަމެއް.
6

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 15 ވަނަ ޖަލްސާ 9 ނ ވެންބަރު 2026
ކ ންމެ ރައްޔިތަކު ވެސް ހުރޭ ތިން ކ ޓަރީގެ ގެއެއް އަޅާފައި. އޭގެއިތުރަށް އަޅުގަނޑު ބަލައިލާނަން މި ސަރުކާރުން
ވައުދުވެފައި ހުރި ކަންތައް. ރައީސް؛ މި ތާނގައި ވާހަކަދައްކަން ފުރުޞަތު ލިބެންޖެހޭނެ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި ހުރިހާ މެންބަރު ވެސް ބަޖެޓު ބަހުސްގައި ވާހަކަފުޅުދައްކަވާނެ ކަމަށް ގަބޫލުފުޅުކުރައްވައިގެން، އެހެން
ބޭފުޅުން ވާހަކަފުޅުދައްކަވަމުންގެންދަވާ އިރު ވެސް އަޑުގަދަނުކުރައްވަ އި، އެ ބޭފުޅުންނަށް ވާހަކަދެއްކުމުގެ ފުރުޞަތު
ލިބޭ ގ ތަށް މަޖިލީހުގެ މަސައްކަތްތައް ކުރި އަށްގެންގ ސްދިނުމަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ އަރިހުން އަޅުގަނޑު ވަރަށް
އަދަބުވެރިކަމާ އެކު އެދެން. އެހެންވީމާ، ކުރިއަށްގެންގ ސްދެއްވާ ވާހަކަފުޅު.
ހަނިމާދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. ހަނިމާދޫގެ މަގު ހަދަން މި ސަރުކާރުން ވައުދުވީ 2023 ވަނަ އަހަރުގައި. މަގެއް ނުހެދޭ.
ހަނިމާދޫގައި އެއަރޕޯޓުގައި ހަތްދިހަ މީޓަރު އިތުރަށް ރަންވޭ އިތުރުކ ށްދޭން ބުނި. އެ ކަމެއް ނުވޭ އަދިވެސް.
ހަނިމާދޫގައި ހ ސްޕިޓަލެއް އަޅައިދޭން ބުނި. އެ ކަމެއް ވެސް ނުވޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހަނިމާދޫގައި ޕ ލިސް
ސްޓޭޝަނެއް އަޅައިދޭން ސަރުކާރުން ބުނި. އެހެންނަމަވެސް، ތަނބުޖެހުން ފިޔަވައި އިތުރު ކަމެއް ހިނގާފައެއް ނެތް.
އޭގެއިތުރަށް ވެސް ވަރަށް ބައިވަރު ކަންތައްތައް މި ސަރުކާރުން ހަނިމާދޫގައި ކ ށްދޭން ބުނި. އެއްވެސް ކަމެއް މި
ހިނގާފައެއް ނެތް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހަމައެއާއެއްކ ށް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކ ށްލަން ނައިވާދޫގައި ބަނދަރުގެ މަސައްކަތް
އ ތީ ހުއްޓިފައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ވަކި ހިސާބަކަށް ދިޔައީ. އެއަށްފަހު އ ތީ ގަލުއަޅާފައި. ހަމައެއާއެއްކ ށް
ނައިވާދޫގައި މަގު ހަދައިދޭން މި ސަރުކާރުން ވައުދުވި. ހެދުނު މަގެއް ނެތް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ނައިވާދޫގައި
ބިންހިއްކައި ރިވެޓްމަންޓު ޖަހައިދޭން ބުނި. އެ ކަމެއް ހިނގާފައެއް ނެތް. ސްކޫލުގެ ހޯލު ހުރީ ހުއްޓިފައި އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް. މިއީ ހިނގަމުންދާ ކަންތައްތައް، މި އެއްވެސް ކަމެއް ހިނގާފައި ހުރި ތަނެއް މި ރަށްރަށުގެ ރައްޔިތުންނަކަށް
މިއަދަކު ފެންނާކަށް ނެތް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއީ މިއަދުގެ ހަގީގަތަކީ. ފީނޭގެ ބަނދަރު ހެދުމުގެ މަސައްކަތް ފެށި.
އެހެންނަމަވެސް، ބަނދަރެއް ކުރިޔަކަށް ނުދޭ. ގަލުއަޅާފައި އ ތީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހަމައެއާއެއްކ ށް ފިނޭގެ ސްކޫލު
އަޅައިދޭން މި ސަރުކާރުން ވައުދުވި. އަދި މިހާތަނަށް ތިން އަހަރުވެގެންދިޔަ އިރު އެކަން ހިނގާފައެއް ނެތް
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަދި ހަމައެހެންމެ ފިނޭގެ މަގު ހެދުން ވެސް އެއީ މި ސަރުކާރުން ވެފައިވާ ވައުދެއް. އެއިން
އެއް ވެސް ކަމެއް ވެފައެއް ނެތް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހަމައެއާއެއްކ ށް ހިރިމަރަދޫގެ ރައްޔިތުންނަށް 2025 ވަނަ އަހަރު
އ ގަސްޓުމަހުގައި ހަނިމާދޫގައި ގެދ ރު އަޅައިދޭން ބުނެ، އަށާރަ މަސްދުވަހުން ނިންމަން ބުނި ޕްރ ޖެކްޓު، ބާކީ ތިން
7

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 15 ވަނަ ޖަލްސާ 9 ނ ވެންބަރު 2026
މަސްދުވަސް އިނީ އެ ބޭފުޅުންގެ އެގްރިމަންޓު މުއްދަތު ހަމަވާން. އަދި ނެތް ބިންގަލެއް އެޅިފައެއް، ގާގަނޑެއް
ބޭއްވިފައެއް. މިއީ ރައްޔިތުންގެ ފައިސާއިން ރައްޔިތުންނަށް ވެރިކަންކ ށްދޭން އައިސްފައި ރައްޔިތުންނަށް ޓަކައި ވާ
އިހުމާލު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ކަންކަން މިހެން ހިނގައިގެންނެއްނުވާނެ. މި ހުރިހާ ކަމެއް މިއީ ރައްޔިތުން
ކުރިމަތީގައި ވަ އުދުވެގެން ކ ށްދޭން ބުނެގެން އައިސް ހުރި ކަންތައް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 2024 ވަނަ އަހަރު
ފަސްދ ޅަސް ހަތަރު ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓެއް ހުސްވެގެންދިޔަ އިރުގައި، އަޅުގަނޑު މި ދެންނެވީ ކަންކަން ހިނގާފައި
އ ތް ގ ތުގެ ތަފުސީލު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިހެން ހުރިހާ ރަށެއްގައި ވެސް ކަންކަން ހުރީ. އަޅުގަނޑު މި ބަލައިލަނީ،
އެމް.ޑީ.ޕީގެ ސަރުކާރުގައި 2019 ވަނަ އަހަރު ތިރީސް ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓެއް ލިބުނީ. 2020 ވަނަ އަހަރުގައި
ތިރީސް ހަތް ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓެއް ލިބުނީ. 2021 ވަނަ އަހަރުގައި ތިރީސް ހަތަރު ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓެއް
ލިބުނީ. 2022ގައި ތިރީސް ހަ ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓެއް ލިބުނީ. 2023ގައި ސާޅީސް ދެ ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓެއް.
އެހެންވީމާ، ޖުމުލަ ސަތޭކަ އަށްޑިހަ ދެ ބިލިއަން ރުފިޔާ ފަސް އަހަރުދުވަހަށް ލިބުނީ. މި ސަރުކާރުގައި ތިން އަހަރު މި
އަހަރުގެ ބަޖެޓާ އެއްކ ށް، ފުރަތަމަ އަހަރު މި ސަރުކާރުގައި 2024 ވަނަ އަހަރު ސާޅީން ނުވަ ބިލިއަން ރުފިޔާގެ
ބަޖެޓެއް، 2025 ވަނަ އަހަރު ފަންސާސް ހަ ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓެއް ، 2026 ވަނަ އަހަރު ފަސްދ ޅަސް ހަތަރު
ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓެއް. އަދި މި އަހަރު 59.7 ބިލިއަން ރުފިޔާ. ޖުމުލަ ދުއިސައްތަ ތިރީސް ބިލިއަން ރުފިޔާ
އަޅުގަނޑުމެން މި ދެނީ މި ސަރުކާރު އަތަށް މި ތިން އަހަރު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންނަމަވެސް، ކުރެވުނު
މަސައްކަތް އަޅުގަނޑު ސާފުކ ށްލަން އެބަ ޖެހޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެމް.ޑީ.ޕީގެ ފަސް އަހަރު ނިމިގެންދިޔަ އިރުގައި
ސަތޭކަ އަށްޑިހަ ދެ ބިލިއަން ރުފިޔާ، މި ސަރުކާރުގައި ތިން އަހަރު ދުއިސައްތަ ނުވަދިހަ ބިލިއަން ރުފިޔާ ރައްޔިތުންގެ
ފައިސާއިން ހޭދަކުރެވިއްޖެ. މިއީ ހަގީގަތް. ފ ތުގައި ލިޔެފައި ހުރި ވާހަކަ. މިއީ އަޅުގަނޑު ދައްކާ ވާހަކައެއް ނޫން.
ކ ންމެ ބޭފުޅަކަށް ވެސް މި ހިސާބު ޖެހީމާ މިކަން ސާފުވެގެންދާނެ. އަޅުގަނޑުމެން ކުރިމަތީގައި އ ތް ސުވާލަ ކީ ކުރަން
ހުރި މަސައްކަތްތައް ކުރެވެމުން އެބަ ދޭހޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ނުވޭ، ނުހިނގާ އެއްވެސް ކަމެއް. ވަޒީފާގެ
ހަމަހަމަކަން ގެނެސްދޭން ބުނާ އިރުގައި އެ ހަމަހަމަކަމެއް ލިބިފައެއް ނެތް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޕޭ ހާމަނައިޒޭޝަނޭ
ބުނާ އިރުގައި އެ ޕޭ ހާމަނައިޒޭޝަން ރައްޔިތުންނާ ހިސާބަށް ފޯރުވިފައެއް ނެތް އަދި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކުރީގައި
ކަމެއް ގޯސްވެގެންދިޔައީމާ މިއަދު އެކަން ގޯސްކ ށް އ ންނަންޖެހޭ ސަބަބެއް އ ންނާނެ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު
ގަބޫލެއްނުކުރަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑާ ބައްދަލުވި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ؛ މަކުނުދޫން ސަރުކާރުގެ
ވަޒީފާއަދާކުރާ މުވައްޒަފަކާ. 19 އަހަރުވެއްޖެ އެ މުވައްޒަފު އެ ވަޒީފާއަދާކުރަމުންދާތާ ކ ންޓްރެކްޓް އުސޫލުން. އެއީ ސީ
އެންބިއުލަންސްގެ ޑްރައިވަރެއްގެ މަގާމު އަދާކުރާ މުވައްޒަފެއް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހަތަރު ހާސް ނުވަ ސަތޭކަ، ފަސް
ސަތޭކަ ރުފިޔާގެ މުސާރައެއް ލިބެނީ. އިތުރަށް ލިބެނީ އޯވަޓައިމާ އެއްކ ށް ޖުމުލަ އޭނައަށް ލިބެނީ އަށް ހާސް ރުފިޔާ
8

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 15 ވަނަ ޖަލްސާ 9 ނ ވެންބަރު 2026
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޖުމުލަ އަށް ހާސް ރުފިޔާ. ޖުމުލަ އަށް ހާސް ރުފިޔާ ލިބޭ އިރުގައި، ނަވާރަ އަހަރުވެއްޖެ ވަގުތީ
ވަޒީފާއެއް ގ ތުގައި މަގާމު އަދާކުރަމުންދާތާ. ކ ބައިތޯ ވަޒީފާގެ ރައްކާތެރިކަމަކީ؟ އެހެންނަމަވެސް، މިހާރު އެ ވަޒީފާއަށް
މީހުން ނުލިބޭތީ އަށާރަ ހާސް ރުފިޔާ ދީފައި މުވައްޒަފުން ނަގަމުން އެބަ ގެންދޭ. އެ މީހުންނަށް ލިބޭ އަށާރަ ހާސް
ރުފިޔާ. އަޅުގަނޑު މި ދެންނެވި ކުރީގައި ވަޒީފާގައި ހުރި މީހާއަށް ލިބެނީ އަށް ހާސް ރުފިޔާ. މިހެން ވަޒީފާގައި ތިބި
އެތައް ބައިވަރު މީހުންނެއް އެބަ ތިބި. ފުވައްމުލަކުގައި ވެސް އެބަ ތިބި މިގ ތަށް ވަޒީފާ އަދާކުރާ މީހުން. އެ
މީހުންނަށް ވަޒީފާގެ ރައްކާތެރިކަން ލިބެން ޖެހޭނެ. އެ މީހުންނަށް އެކަށީގެންވާ މުސާރަ ލިބެން ޖެހޭނެ. ކުރީގައި
ކަންކަން ނުވެ އ ތީމާ އެއީ ގޯސްކ ށް އެ އ ތީ. މިއަދު އެ ކަންކަން ރަނގަޅަށް ވާންޖެހޭނެ. ސަރުކާރެއް ރައްޔިތުން
ގެންނަނީ އުއްމީދާ އެއްކ ށް، ކުރީގައި ނުވެ ހުރި ކަންތައްތައް ކުރުމަށް ޓަކައި. އިޖުތިމާއީ ރައްކާތެރިކަން ލިބޭނޭ ބުނާ
އިރުގައި، އަޅުގަނޑު ދިޔައިން ނ ޅިވަރަމަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ދޭތެރެއިން ކުރި ވިއްސާރައިގައި ނ ޅިވަރަމު
ގެތަކުގައި ފެންބ ޑުވެގެން އަޅުގަނޑާއި ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރާއި، ނޫނީ ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރާ އެ ގޭތަކަށް
ދިޔައިމާ އަޅުގަނޑުމެން ކައިރީގައި ރ އެފައި އެ ވާހަކަ ދެއްކީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކަކޫތާފެނަށް އެ ގޭތަކުގައި
ފެންބ ޑުވެގެން ދިޔައިމާ އެ ބޭފުޅުންނަކަށް ނެތް ދައުލަތުގެ އެއްވެސް އިނާޔަތެއް، ރައްކާތެރިކަމެއް، ފައިސާގެ
އެހީތެރިކަމެއް ލިބިފައެއް. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ކިހިނެއްތޯ މި ފަސްދ ޅަސް ހަތަރު ބިލިއަން ރުފިޔާ ޚަރަދުކުރި ގ ތުގެ
ވާހަކަ ނާހާ ހަމަ ތިބެންވީތޯ؟ މިއީ ހަމަ ހިނގާފައި އ ތް ކަމެއް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެ ރަށްރަށުގެ ރައްޔިތުން އެ
ތިބީ ގަދަވެ ހެޔ ހާލުގައި ސަލާމަތުން. ރައީސް ގުޅުއްވާފައި އައްސަވާބައްލަވާ ! ކިތައް ގެއަށް ގެއްލުން ލިބުނުތޯ. ކިތައް
މީހުން އުމުރުދުވަހު ކުރި މަސައްކަތް ފެންބ ޑުވުމުގެ ސަބަބުން ހަލާކުވެގެންދިޔަތޯ. އެ މީހުންނަކަށް މި ގައުމުން
ރައްކާތެރިކަމެއް ލިބޭކަށް ނުޖެހޭތޯ؟ އެ މީހުންނަކަށް މި ގައުމުން ހިމާޔަތެއް ލިބެން ނުޖެހޭތޯ؟ މިއީ ހަގީގީ ވާހަކަ
އަޅުގަނޑުމެން މި ދައްކަނީ. އެހެންވީމާ، ސަރުކާރެއް ރައްޔިތުން ގެންނަނީ އުއްމީދުތަކަކާ އެއްކ ށް. އެ އުއްމީދުތައް
ރައްޔިތުންނަށް ފުރިހަމަވާން ޖެހޭނެ. އެއީކީ ނުވާ ކަމެއް ނޫން. އެއީ ނުކ ށްދެވޭނެ ކަމެއް ނޫން. އެ ކަންކަމުގައި
އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން ވެސް ވާހަކަދައްކަން ޖެހޭނީ. އެއީ އަޅުގަނޑު ބުނީމާ އެކަން ނުކުރާން ނޫނީ އެވެނި މީހަކު
ބުނީމާ އެކަން ނުކުރާކަށް ނޫން އަޅުގަނޑުމެންގެ ވިސްނުމުގައި ހުންނަންޖެހެނީކީ. ބަޖެޓެއް އަޅުގަނޑުމެން ފާސްކ ށްފައި
މި ދެނީ ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ލާބަޔާއި މަންފާއާއި ކުރިއެރުމަށް ޓަކައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެ ކަންކަން ވާންޖެހެނީ.
ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންވާ ބޭހެއް ނުލިބޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކ ބައިތޯ ޞިއްޙީ ދާއިރާގައި އ ތް
ރައްކާތެރިކަމަކީ؟ ޑ ކްޓަރަށް ލިބެން ހުންނަ ބޭސް ލިޔެގެން ބަލި މީހާއަށް ދިނީމައެއް އެއީކީއެއް ނޫން ބަލި މީހާއަށް
ބޭސްދިނުމަކީ. ދޭންޖެހޭނީ އެ ބައްޔަށް ބޭނުންވާ ބޭސް. އެހެންނަމަވެސް، ރާއްޖެއަށް އެ ރަށަކުން މީހަކު ފުރަންޏާ އެ
މީހާގެ އަތުގައި ދިހަ، ބާރަ، ވިހި، ފަންސަވީސް ބޭސް ސިޓީ ހިފައިގެން މިއަދު އިންޑިއާއަށް އެ ދަނީ މީހުންނަށް ބޭސް
9

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 15 ވަނަ ޖަލްސާ 9 ނ ވެންބަރު 2026
ގަނެދޭން. މިއީތޯ ގައުމެއް ހިނގަން ޖެހޭނެ ހާލަތަކީ؟ މިއީތޯ ގައުމެއްގެ ކަންތައް ހުންނަން ޖެހޭނެ މިންގަނޑަކީ؟
އެހެންނަމަވެސް، މިއަދުގެ ބަޖެޓުގައި ވެސް އެބަ އ ތް ދިހަ ބިލިއަން ރުފިޔާ ޞިއްޙީ ދާއިރާއިން ހޭދަކުރަން. އެބަ އ ތް
ބަޖެޓުގައި ޖަހާފައި. ކ ންތާކަށްތޯ އެ ދިހަ ބިލިއަން ރުފިޔާ ވަދެގެން މި ދަނީ؟ ރައްޔިތުންގެ ޝަކުވާ ނޫން އެހެން
އެއްޗެއް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނީވޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، އެ ޝަކުވާ ނީވޭނެ ގ ތަކަށް ރައްޔިތުންގެ
ފައިސާ ޚަރަދަކުރަން އަޅުގަނޑު ސަރުކާރަށް މި ގ ވައިލަނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެ ރައްކާތެރިކަން ރައްޔިތުންނަށް
ހޯދައިދޭން އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު އެ ވަކާލާތުކުރަން ޖެހެ ނީ. އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު އެ ވާހަކަ ދައްކަން ޖެހެނީ.
އަޅުގަނޑަކަށް ރަށަކަށް ދިޔައިމާ ޝަކުވާ ނޫން އެހެން އަޑެއް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނީވޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
އަޅުގަނޑު ދިޔައިން މަކުނުދޫއަށް. މަކުނުދޫ އެއަރޕޯޓުގައި ، އެއަރޕޯޓު އަޅަން އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރު ނިމުނު
އިރުގައި ބިމުގެ ވަރަށް ބ ޑު ބައި އ ތީ ހިއްކާފައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންނަމަވެސް، މިއަދާ ހަމައަށް ވެސް އެ
ތަނުގައި އެކަށީގެންވާ މަސައްކަތެއް ކުރެވިފައެއް ނެތޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަދި މެންބަރު ކ ންމެ އެއްޗެއް ވިދާޅުވި
ކަމުގައި ވިޔަސް، މަކުނުދޫ ރައްޔިތުންނަކަށް އެ ހަގީގަތް އ ޅުވައެއްނުލެވޭނެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކަނޑުގަދަވެއްޖެއްޔާ
އެ ބޭފުޅުން ދަތުރުނުކ ށް މަސް، ދެ މަސް ވަންދެން ރަށުގައި ބަންދުވެފައި ތިބޭތިބުން ނިމުމަކަށް ގެނެސްދޭންޖެހޭނެ
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ސަރުކާރުތަކަށް އެކަން ނުވެ އ ތުން އެއީ އެ ސަރުކާރުތަކުގެ އިހުމާލު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެއީ
އެމް.ޑީ.ޕީ އަދި ޕީ.އެން.ސީ އަދި ޕީ.ޕީ.އެމް ކަމުގައި ވިޔަސް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މި ދައްކާ ވާހަކައަކީ އެ
ކަންކަން އަވަހަށް ކ ށްދޭށޭ. ކ ށްދިނީމައޭ ރައްޔިތުން ހެޕީވާނީ. އެކަން ވާނެކަމުގެ އެއްވެސް އުއްމީދެއް ނެތް
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން ގ ސް ވަނިން އެ ރަށުގެ ހެލްތު ސެންޓަރަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހެލްތު
ސެންޓަރުގައި ހަމަ ޝަކުވާ އެތާ ތިބި ކުދިން އަޅުގަނޑުމެންނާ އެއްކ ށް ކުރީ. ބޭހެއް ނެތޭ، ބޭހެއް ނުލިބެއޭ، އެ ބޭސް
ހޯދަންވެއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑުމެން ކުޅުދުއްފުށްޓަށް ގުޅީމަ އެ ތަނަކުން ވެސް ނުލިބެއޭ، މާލެއަށް ގުޅީމާ އެ ތަނަކުން
ވެސް ނުލިބެއޭ. މިއީ ހަގީގަތް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެއީކީއެއް އަޅުގަނޑާއި މަޢުރޫފާ ހަދައިގެން މި ތަނުގައި ދައްކާ
ވާހަކައެއް ނޫން. މި ހަގީގަތް، މި ހަގީގަތުގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން ދައްކަން ޖެހެނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މުޅި ހދ.
އަތ ޅުގައި ފަސްދ ޅަސް ހަތަރު ހާސް މީހުންނަށް ޚިދުމަތްދޭން ހުރީ ކުޅުދުއްފުށީ ހ ސްޕިޓަލު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
ކ ންމެ އަހަރަކު އެ ތަނުގެ ބަޖެޓު އެ ދަނީ ކުޑަވަމުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި އަހަރު ވެސް މި ދިޔަ އަހަރަށް ވުރެ
ހަ މިލިއަން ރުފިޔާ ކުޅުދުއްފުށީ ހ ސްޕިޓަލުގެ ބަޖެޓު ކުޑަ. ބަޖެޓު ކުޑަވީމާ ޚިދުމަތްތައް ފޯރުކ ށްދޭން ހުރި ދަތިތަކާ
ކުރިމަތިލާންޖެހެނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، ކ ބައިތޯ ޞިއްޙީ ރައްކާތެރިކަމެއް ރައްޔިތުންނަށް ލިބުމަކީ؟ އެ
ރައްކާތެރިކަމެއް ރައްޔިތުންނަކަށް ނުލިބޭނެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެ ހ ސްޕިޓަލުގެ ބަޖެޓު ކުޑަވެ، ހޯދަން ބޭނުންވާ
އެއްޗެހި ހޯދެމުންނުދާ ކަމަށް ވަންޏާ. ދުނިޔޭގައި އަގުތަކަށް މި އަންނަ ބަދަލާ ގުޅިގެން އެ ބަޖެޓުތައް ބ ޑުކުރެވިގެން
10

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 15 ވަނަ ޖަލްސާ 9 ނ ވެންބަރު 2026
ރައްޔިތުންނަށް ދޭންޖެހޭ ޞިއްޙީ ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކ ށްދެވޭނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންނޫނިއްޔާ ރައްޔިތުންގެ
ޚިދުމަތްތަކަށް މެދުކެނޑުން އަންނާނެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަދުގެ ހަގީގަތަކީ އެއީ. އެ ކަންކަން އަޅުގަނޑުމެން
މިއަދު ގަބޫލުކުރަން ޖެހޭނެ. އެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން ދައްކަން ޖެހޭނެ. ވަޒީފާގެ ފުރުޞަތުތައް ރައްޔިތުންނަށް ލިބޭ
އިރުގައި، ކިތައް ކިތައް މުވައްޒަފުންތޯ މިއަދު ކަނޑަމުން އެ ގެންދަނީ؟ ކަނޑައިލަންތޯ ރިސޯޓުގައި ހުރި ކުއްޖާ
ރަށުން ވަޒީފާއިން ވަކިކ ށްގެން ގެނެސް ފެނަކައިން ވަޒީފާ ދިނީ؟ ވަޒީފާއިން ކަނޑަ އިލަންތޯ ރިސޯޓުގައި ވަޒީފާގައި
ހުރި ކުއްޖާ ވަޒީފާއިން ވަކިކ ށްފައި ގެނެސް ފެނަކައިން ވަޒީފާ ދިނީ؟ ނޫން، އެހެން ހަދައިގެންނުވާނެ އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް. ވަޒީފާ ދިނިއްޔާ ވަޒީފާގައި ގެންގުޅެވެން ޖެހޭނެ. ވަޒީފާއިން ކަނޑަ އިލާފައި އޭނާ މަގުމައްޗަށް ބިކަކ ށްލީމާ
އެއީ ކ ންމެ ފިކުރެއްގެ މީހެއް ކަމުގައި ވިޔަސް، އޭނާގެ ޢާއިލާ ނިކަމެތިވެގެން އެ ދަނީ. މިއީކީއެއް ގަބޫލުކުރެވޭނެ
ކަންކަމެއް ނޫން. ދައުލަތެއް ހިނގަމުން މި ދަނީ. މި ދައުލަތުގައި ދައުލަތެއްގެ ސިފަ އ ންނަން ޖެހޭނެ. ޒިންމާދާރުކަން
ހުންނަން ޖެހޭނެ. އެހެންނޫނިއްޔަކާ އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް މި ކަންކަން ކުރެވިގެނެއްނުދާނެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
އަޅުގަނޑުމެން ދައްކާ ވާހަކައަކީ އެއީ. ކ ންމެ ސަރުކާރަކުން ކުރިޔަސް ، ރައްޔިތުން ސަރުކާރުތައް ބަދަލުކުރަނީ
ރައްޔިތުންގެ އުއްމީދާއި ކުރިމަގަށް ޓަކައި އެ މީހުން ބޭނުންވާ ކަންކަން ހާސިލުކުރުމަށް ޓަކައި. އެ ކަންކަން
ހާސިލުވެގެންދާ މަންޒަރު ރައްޔިތުންނަށް ފެންނަން ޖެހޭނެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެ ކަމެއް ނުހިނގާ އެއްވެސް
ރަށެއްގައެއް. އެކަށީގެންވާ ޕްރ ޖެކްޓެއް ރާއްޖޭގެ އެއްވެސް ރަށެއްގައި ހިނގަމަކުންނުދޭ. އެކަމަކު ފަސްދ ޅަސް ހަތަރު
ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓެއް މި އަހަރު ތެރޭގައި ހުސްވެގެން މި ދަނީ. އެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު މި ދައްކަނީ. ދައުލަތުގެ
ތެރޭގައި އިންތިހާއަށް ކ ރަޕްޝަން އެބަ އ ތް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިންތިހާއަށް ކ ރަޕްޝަނާއި ވައްކަން އ ތީމާ
ކަންކަން ގޯސްވެގެން މި ދަނީ. ދައުލަތުގެ ފައިސާގެ % 30 ވައްކަމުގެ ތެރޭގައި ބީވެގެން އެ ދަނީ އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް. މި ކަންކަން ހުއްޓުވަން އެބަ ޖެހޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރަނގަޅު ފެންވަރެއްގެ ވައްކަމެއް ކުރާ މީހެއްގެ
މައްޗަށް މި ރާއްޖޭގެ ކޯޓަކުން ހުކުމެއް އިއްވާ މަންޒަރެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެނެއްނުދޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
އެއީ ކ ންމެ ފިކުރެއްގެ މީހެއް ކަމުގައި ވިޔަސް ވައްކަންކުރީމާ، ކ ރަޕްޝަންގެ ޢަމަލު ހިންގީމާ އެ މީހާގެ މައްޗަށް
ދައުވާކުރެވި، އެ މީހާގެ މައްޗަށް އިންސާފު އަރައި ހަމަކުރަން ޖެހޭނެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން އިގުތިސާދީ
ވާހަކަ ދައްކާ އިރު، ރާއްޖޭގެ އިގުތިސާދު މި އަހަރު ވެސް 0.6%ގައި. 0.6%ގައި. ކ ން އިގުތިސާދީ ކުރިއެރުމެއްތޯ
އަޅުގަނޑުމެން މި ހޯދުނީ؟ ވެރިކަމެއް ނެތަސް 0.6%ގައި އެ ގަ އުމެއްގެ އިގުތި ސާދު ދެމިއ ންނާނެ އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑުމެން ކުރިމަގަށް ޓަކައި ކުރަމުންދާ މަސައްކަތުގައި އާރޯކަމެއް އ ންނަ ތަނެއް
އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނުފެނޭ. ތޭވީސް ރުފިޔާއަށް މިއަދު ޑ ލަރުގެ އަގު ހުރީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކިހިނެއްތޯ މި
ގައުމުގެ ރައްޔިތުން ކައިބ އިއުޅޭނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؟ ތޭވީސް ރުފިޔާއަށް މިއަދު ވެސް ޑ ލަރުގެ އަގު ހުރީ. ޑ ލަރު
11

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 15 ވަނަ ޖަލްސާ 9 ނ ވެންބަރު 2026
ދެއްކި ވާހަކަ، ޑ ލަރު، ޕްރ ޖެކްޓުތައް ހިންގަން ޑ ލަރު ހުރޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރައްޔިތުންގެ މުދާ ގަންނާކަށް
ޑ ލަރެއް ނުލިބޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެއީ މިއަދުގެ ހަގީގަތަކީ. މި ތަނުގައި ދައްކާ ވާހަކައަކީ ހަގީގަތެއް ނޫން
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކުރީގައި ނަގާފައި އ ތް ދަރަންޏޭ ބުނާ އިރުގައި މި ދެ އަހަރު ނިމިގެންދިޔަ އިރު ތިރީސް
ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ދަރަނި މި ސަރުކާރުން ނަގައިފި. ސަތޭކަ ތޭވީސް ބިލިއަންގައި ހުރި ދަރަނި މިއަދު ހުރީ ސަތޭކަ
ފަންސާސް ހަތަރު ބިލިއަނަށް ދައުލަތުގެ ދަރަނި އަރާފައި. އެއީ ކަރުދުާހގައި ޖެހިފައި އ ތް، އ ޅިފައި އ ތް އަދަދެއް
ނޫން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ބަޖެޓު ފ ތުގައި އެބަ އ ތް އެ އަދަދު ފެންނަން. އޭގެ މާނައަކީ މި ދެ އަހަރު ތެރޭގައި
ތިރީސް ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ދަރަނި މި ސަރުކާރުން ނަގައިފިއޭ. އެހެންވީމާ، ސުވާލަކީ ތޭވީސް ބިލިއަންގެ ރުފިޔާގައި
އ ތް ދަރަނި ކުޑަވާންޖެހޭނޭ ދަރަނި ދެއްކުނިއްޔާ. އެހެންނޫނިއްޔާ އެ ބ ޑުވެގެން ގ ސް ފަންސާސް ހަތަރު ބިލިއަނަށް
އަރާކަށް ނުޖެހޭނެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، އެ އ ތީ ދަރަނި ނަގާފައި. ދަރަނި ނަގައިގެން ދަރަނި ދައްކާފައި
އެ އ ތީ. އެހެންވީމަ އެއް ދައުލަތަކަށް ފަސޭހައެއްނުވާނެ. ފ ނިވެފައި، ބ ޑުވެފައި ވާހަކަ ދައްކާ އިރުގައި ، މިވެނި ވަރަކަށް
ދަރަނި ދައްކައިފިމޭ ބުނާ އިރުގައި އެ ދަރަނި ދައްކަންވެގެން އަދި އެއަށް ވުރެ ބ ޑެތި ދަރަނި މި އ ތީ ނަގާފައި
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދަރަނި ނަގާފައި އ ތީމާ މިއަދު ސަތޭކަ ފަންސާސް ހަތަރު ބިލިއަން ރުފިޔާގައި ދައުލަތުގެ ދަރަނި
ހުންނަންޖެހެނީ. މި ސަރުކާރު ވެރިކަމަށް އައި އިރުގައި ދައުލަތުގެ ދަރަނި ހުންނާނީ ސަތޭކަ ތޭވީސް ބިލިއަން
ރުފިޔާގައި. ދެން ދަރަނި ނުނަގަމޭ ބުންޏަކަސް ދަރަނި ނުނަގާ ވާހަކައެއް ދެއްކޭކަށް ނެތް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެ
ކަން އ ތީ އެހެން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު، ރައްޔިތުން މި އެދެނީ މި ސަރުކާރަށް ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ކަންތައްތައް
ކ ށްދޭށޭ. މި އަހަރު ނިމުމުގެ ކުރިން، މި އަހަރު ނިމުމުގެ ކުރިން އަޅުގަނޑުމެން ފެނާއި ނަރުދަމާ ކަންތައް ނިންމަން
އަޅުގަނޑުމެން ޓާގެޓުކ ށްފައި އ ތީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ގާނޫނު ބުނާ ގ ތުގައި 2027 ވަނަ އަހަރު ނިމޭ އިރު
ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ރަށެއްގައި ފެނާއި ނަރުދަމާ އަޅައި ނިމެންޖެހޭނެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑަކަށް
ނުފެނޭ އެ ކަން ކުރެވިގެންދާ ތަނެއް. އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ އަނެއްކާ ވެސް މި އަންނަ އަހަރު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް
ހުށަހަޅައިގެން އެ ގާނޫނު އަނެއްކާ ވެސް ބަދަލުކ ށްގެން އެހެން އަހަރަކަށް އެ ކަން ކުރަން ދާތަން. މި ގައުމުގެ
ރައްޔިތުންނަށް ސާފު ބޯފެން ލިބެންޖެހޭނެ. މި ގައުމުގެ ރައްޔިތުންނަށް ފާޚާނާގެ ނިޒާމު ރަނގަޅަށް ލިބެންޖެހޭނެ
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ކަންކަން ނުވެ ހުންނާތީވެ އަޅުގަނޑުމެން މި ވާހަކަ ދައްކަނީ. އަޅުގަނޑުމެން މި ސަރުކާރަށް
ސަނާކިޔާނެ އެއްވެސްކަމެއް ނެތް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރައްޔިތުން މިއަދު ތިބީ ވަރަށް ނިކަމެތި ހާލެއްގައި. އެ
ހާލަތުން އަޅުގަނޑުމެން އެ ރައްޔިތުން ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެ މަގެއް ހޯދުމަކީ މިއަދު މި ގަ އުމުގައި އ ތް އެންމެ ބ ޑު
ޒިންމާއަކީ. މި މަޖިލީހުގެ ޒިންމާއަކަށް ވާންޖެހޭނީ ވެސް އެ ކަން އެހެން ކުރުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ވަރަށް ބ ޑަށް
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
12

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 15 ވަނަ ޖަލްސާ 9 ނ ވެންބަރު 2026
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ފޭދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު އިބްރާހީމްދީދީއަށް.
ފޭދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމްދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، 2027 ވަނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓަކީ 57.7 ބިލިއަން ރުފިޔާ. މިއީ
ޖުމުލަ 4.5 ބިލިއަން ، ހަތަރު ހާސް ފަސް ސަތޭކަ މިލިއަން ރުފިޔާގެ ކުޑަ އަދަދެއް 2026އާ އަޅަ އި ބަލާ އިރު . 2026
ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓަކީ 64.2 ބިލިއަން ރުފިޔާ. އެ ބަޖެޓުން އަޅުގަނޑުމެން ޔަ ގީނުން ވެސް 1.2 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ
ދަރަނި 2026 ވަނަ އަހަރު ދައްކާފައިވޭ ޑ ލަރުން. 1.2 ބިލިއަން ޑ ލަރުގެ ދަރަނި. އެއީ ގާތްގަނޑަކަށް 20 ބިލިއަން
ދިވެހި ރުފިޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 20 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ދަރަނި 2026 ވަނަ އަހަރު ދައްކާފައިވޭ. ހަމައެ އާއެކު
އަޅުގަނޑު ހަމަ ގަބޫލުކުރަން މި ބަޖެޓުގެ ތެރޭގައި، 2027 ވަނަ އަހަރު ބަޖެޓުގެ ތެރޭގައި ތަޢުލީމަށް 6.8 ބިލިއަން
ރުފިޔާ ހޭދަކުރުމާއި އަދި ޞިއްޙަތަށް، ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ޞިއްޙަތަށް 10.5 ބިލިއަން ރުފިޔާ ހިމަނާފައިވާކަން. އަދި
ހަމަމިއާއެކު ޒުވާނުންގެ ކުޅިވަރުގެ ތަރައްޤީއަށް ހަމަ ބ ޑު ހޭދައެއް ކުރުމަށް ޓަކައި ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައި އެބަ ވޭ
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރާ ގ ތުގައި މި ބަޖެޓަކީ ހުރިހާ ގ ތަކުން ވެސް ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް
އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ އަތ ޅުތަކުގައި ދިރިއުޅޭ ރައްޔިތުންނަށް ވަކިން ޚާއްސަކ ށް ފައިދާ ބ ޑު ބަޖެޓެއްކަން އަޅުގަނޑު
ގަބޫލުކުރަން. ޞިއްޙަތަށް ބަލާ އިރު، ހަމައެކަނި ޞިއްޙަތަށް، ދެންމެ ވިދާޅުވީ ޞިއްޙަތަށް އެއްވެސް ކަމެއް މި
ސަރުކާރަކުން ނުކުރެ އޭ. ދެންމެ ވިދާޅުވި ، ވާހަކަފުޅުދެއްކެވި ހަނިމާދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވިދާޅުވީ، މި
ސަރުކާރުން އެއްވެސް ޚަރަދެއް، އެއްވެސް މަސައްކަތެއް ނުކުރައްވޭ ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ޞިއްޙަތަށް. އެހެންނަމަވެސް،
އަޅުގަނޑު ފާހަގަކ ށްލަން ބޭނުންވާ އެއް ކަމެއް އަޅުގަނޑު ދަންނަވަފާނަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑު އެދެން
އަޅުގަނޑަށް ލިބޭ ފުރުޞަތުގެ ތެރޭގައި ކަންކަން ސާފުކ ށްލަން ވާހަކަ ނުނެގުން. މީގެން އަޅުގަނޑު ހަމަ
ދަންނަވައިލަން ބޭނުންވޭ، ހަތަރު ސަތޭކަ ތިރީސް، ހަތަރު ސަތޭކަ ތިރީސް މަރުކަޒަކުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް
ފަރުވާ އެބަ ދޭ. އޭގެތެރޭގައި ސަތޭކަ ނުވަދިހަ ހެލްތު ސެންޓަރުތަކާއި އަދި ދުއިސައްތަ ސާޅީސް ޕްރައިވެޓު ހެލްތު
ސެކްޓަރތަކުން ރައްޔިތުންނަށް ބޭސްފަރުވާ ކުރެވޭ ރާއްޖޭގައި. މި ހުރިހާ ތަނަކަށް މި ދަނީ ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް
ޓަކައި ސަރުކާރުން ހޭދަތައް ކުރަމުން. އާސަންދައިން އެންސްޕާގެ ތެރެއިން އެހީތައް ފޯރުކ ށްދެމުންދާކަން އަޅުގަނޑު
ފާހަގަކ ށްލަން. އެހެންވީމާ، އެ ކަމަށް ޓަކައި މިހިރީ 10.5 ބިލިއަން ރުފިޔާ ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައި. ހަމައެއާއެއްކ ށް
13

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 15 ވަނަ ޖަލްސާ 9 ނ ވެންބަރު 2026
އަޅުގަނޑު ފާހަގަކ ށްލާނަން މި ދިޔަ ސަރުކާރުން ނުކުރެވި ހުރި ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތައް މި ސަރުކާރުން 2026 ވަނަ
އަހަރުވެސް ކުރަމުން މި ދަނީ. 2027 ވަނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ ބަޖެޓުގައި ވެސް އެބަހުރި. އޭގެތެރޭގައި ރާއްޖޭގެ
ރައްޔިތުންގެ ބޭނުންވާ ކަރަންޓާއި، ފެނާއި، ނަރުދަމާއާއި، ޒަމާނީ ފެންވަރުގެ މަގުތަކާއި، ހަމަ މީގެ ތެރޭގައި އައްޑޫ
ސިޓީގެ ލިންކް ރޯޑް ވެސް ހިމެނޭ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ އަތ ޅުގައި ވެސް
ހަމަ ކަރަންޓުގެ މައްސަލައަށް ޙައްލު އަންނާނެ މީގެ ތެރެއިން. ނަރުދަމާގެ މައްސަލައަށް ޙައްލު އަންނާނެ މީގެ
ތެރެއިން، އިންޝާ اله. ފެނުގެ މައްސަލައަށް ޙައްލު އަންނާނެ މީގެ ތެރެއިން. އަދި ބޯހިޔާވަހިކަން ވެސް މީގެ ތެރޭ
ހިމެނިފައި އެބަވޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މި ބަޖެޓަށް ތާއީދު އެބަ ކުރަން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޒަމާނުއްސުރެން،
އެމް.ޑީ.ޕީގެ 10 އަހަރު ނިމިގެންދިޔަ އިރު ވެސް އައްޑޫގައި މަގުތައް ހުރި. ލިންކް ރޯޑް ވެސް އ ތް. މި މަގަށް
ޙައްލެއް ނެތި އައިސް މިއަދު ރައީސް މުޢިއްޒުގެ ސަރުކާރުން މިކަން ޙައްލުކ ށްދިނުމަށް ޓަކައި ބޭރުގެ ކުންފުންޏަކާ
ހަވާލުކ ށްގެން މި މަގުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށްދާތީވެ ، އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް މި ބަޖެޓުގެ
ތެރެއިން އެކަން ކ ށްދެއްވަން ނިންމާފައިވާތީވެ ޝުކުރު ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑުގެ ހަމަ މި ވާހަކައިގައި އަޅުގަނޑު
ހިމަނައިލަން ބޭނުންވޭ އައްޑޫ ސިޓީގެ ފޭދޫ ރައްޔިތުންނަށް ޓަކައި، ތަޢުލީމު ދިނުމަށް ޓަކައި އަޅާ ބ ޑުބިޔަ ސްކޫލެއްގެ
ނިމުމުގެ މަރުޙަލާގެ ބަޖެޓުގެ ފައިސާ މީގެ އެބަހުރިކަން އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލަން. އެހެންވީމާ، ތަޢުލީމީ ބަޖެޓުގެ
ތެރޭގައި މިހިރަ 6.8 ބިލިއަން ރުފިޔާއަކީ އެކަށީގެންވާ ރަނގަޅު އަދަދެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކ ށް އެ އަށް
ތާއީދުކުރަން. އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ ފޭދޫ ދާއިރާއަށް ހުރި ކަންތައްތައް އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ ކުރެވޭނެ. އަދި އައްޑޫ
ސިޓީގެ ރައްޔިތުންނަށް ޖުމުލަ ގ ތެއްގައި ހުރި ކަންތައްތައް ވެސް ކުރެވޭނެ. މުޅި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ވެސް
މީގެން މަންފާކުރާނެ. އެ ވާހަކަތައް މި ދަންނަވައިލަނީ. ޕީ. އެސް.އައި.ޕީ ގެ ތެރޭގައި 8.2 ބިލިއަން ރުފިޔާ ހުރި އިރު،
މިއީ މުޅި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހުރިހާ އަތ ޅެއްގެ ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންވާ ފެނާއި، ނަރުދަމާއާއި، ކަރަންޓާއި، ބަނދަރު
ހެދުމާއި، މަގު މަރާމާތުކުރުމާއި، މަގު ހެދުމާއި، އަދި މި ކަންކަމަށް ޚަރަދުކުރުމަށް ޓަކައި މި ފައިސާ ހިމެނެމުން
ދަނީ. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ބަޖެޓަށް ވާހަކަފުޅުދައްކަވާ އިރު ވަރަށް ބ ޑަށް އަޅުގަނޑު ހަމަ އެދެން
ދިރާސާކ ށްލެއްވުން މި ދިޔަ އަހަރަށް ވުރެ ހަތަރު ހާސް ފަސް ސަތޭކަ މިލިއަން ރުފިޔާ ކުޑަ އަދަދެއް، މި އަހަރު
ބަޖެޓު މި މި ފާސްކުރަން މި ހުށަހަޅާފައިވާ ބަޖެޓަކީ 2026 ވަނަ އަހަރަށް ވުރެ 2027 ވަނަ އަހަރުގައި ކުޑަކ ށްފައިވާ
ބަޖެޓެއް. މިއީ ރައްޔިތުންގެ ހައްގު ގައި ކުރެވޭ މަސައްކަތް ކުރާ ގ ތަކީ. މީގެކުރިން މި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން
ދިޔައީ ހުރިހާ އަހަރެއްގައި މި ބަޖެޓު ބ ޑުވަމުން، ރައްޔިތުން ދަރަމުން، ބަޖެޓު ބ ޑުވަމުން ރައްޔިތުންގެ ދަރަނި
ބ ޑުވަމުން ގ ސް މި ސަރުކާރަށް އައި އިރު މި އ ތީ ދަރަނި ފުންޏަކާ ދިމާވެފައި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި
ޖެހުނީ 1.2 ބިލިއަން ޑ ލަރު، ގާތްގަނޑަކަށް ވިހި ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ދަރަނި ދައްކަން މި 2026 ވަނަ އަހަރު ތެރޭގައި.
14

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 15 ވަނަ ޖަލްސާ 9 ނ ވެންބަރު 2026
މިއީ ރައްޔިތުންނަށް ތަކުލީފަކަށް ދިމާވާނެ ކަމެއްކަން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. މިހާތަނަށް އެއްވެސް ސަރުކާރަކުން ވިހި
ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ދަރަނި ބ ލުގައި އަޅައި ދައްކައި ޚަލާސްކ ށްފައެއް ނޯންނާނެ. އެހެންވީމާ، ރައްޔިތުންނަށް ވެސް
ކ ންމެވެސްވަރެއްގެ ތަކުލީފެއް ދިމާވި. ދިމާވި ތަކުލީފަކީ އެމް.ޑީ.ޕީ ސަރުކާރުގެ އެ މީހުންގެ ދިހަ އަހަރުގެ ވެރިކަމުގެ
ތެރޭގައި މި ގައުމަށް ގެނައި ތަކުލީފުތައް މިއީ. އެއީ ބަޖެޓު މެނޭޖުނުކ ށް ދަރަނި ބަޖެޓުތައް އުފައްދައި، އަދި ގައުމު
ދަރުވަމުން ރައްޔިތުންނާ ހަމައަށް މިހިސާބަށް މި ކަންކަން ގެނައީ. ދެން މިހާރު އެބަ ވިދާޅުވޭ ކ ބައިހޭ ފެން، ކ ބައިހޭ
ކަރަންޓު، ކ ބައިހޭ މަގު. މި ސަރުކާރުގެ 2026 ވަނަ އަހަރަށް އެކަނި ވުޖޫދަށް އައި ކަންތައްތަކެއް ނޫންތޯ މިއީ. މި
ބޭފުޅުންނަށް ނިސްބަތްވި ޑިމ ކްރަސީގައި ވެރިކަން ކުރަން ލިބުނު 10 އަހަރު އެމް.ޑީ.ޕީއަށް. ރައީސް ޔާމީނަށް 5
އަހަރު. އެ 15 އަހަރުގެ ތެރޭގައި މި ކަންކަން ކ ށްލަން އެއީ ވަރަށް ބައިވަރު ދުވަސް އިނގޭތޯ. ރައީސް މުޢިއްޒަށް މި
ލިބުނީ އެންމެ 5 އަހަރު. އަޅުގަނޑު މި ދެންނެވީ 15 އަހަރު ތެރޭގައި ނުކުރެ ވުނީ ކީއްވެ ގެންތޯއޭ މިހާވަރަށް ގައުމު
ދަރައި. މި ދަރަނި އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު މި ސަރުކާރުން ޚަލާސްކުރަން އަޅުގަނޑުމެންގެ ބ ލަށް ޖަހައިލި އިރު މި
ފައިސާއަށް އެ ކަންތައް ނުކުރީ ކިއްވެގެންތޯއޭ؟ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ދަރަނި އަޅުގަނޑުމެންނާ އަރައި ހަމަކުރި
އިރު، މި އަހަރު މި ދެއްކި ދަރަނި އަރައި ހަމަކުރި އިރު ކ ންމެ އަހަރަކު ވެސް ދައުލަތުގެ ލިބޭ އާމްދަނީއާ
އެކަށީގެންވާވަރުގެ ބަޖެޓެއް ފާސްކުރަމުން ދިޔައީ. އެ ބަޖެޓު ހުސްކ ށްފައި ދަރަނި މި ނަގަނީ. އެ ބަޖެޓު، ރާއްޖޭގެ
އާމްދަނީ ހުސްވީމަ ދެން ދަރަނި މި ނަގަނީ. އެހެންވީމާ، މިހިސާބަށް އައިސްފައި މި ސަރުކާރުން މީތި ކުޑަކުރަން
ހިފީތީވެ އަޅުގަނޑު ޝުކުރުދަންނަވަން. ކުޑަކުރަން ހިފާފައި މިއ ތީ ކުޑަކ ށް ނޫން. ބ ޑުކ ށް. އެއީ ހަތަރު ހާސް ފަ ސް
ސަތޭކަ މިލިއަން ރުފިޔާ. 4.5 ބިލިއަން ރުފިޔާ މި އ ތީ ކުޑަކ ށްފައި. އަދި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގަބޫލުކުރެވޭ ގ ތުގައި
2027 ވަނަ އަހަރު ހަދާ ބަޖެޓު، 2028 ވަނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ ބަޖެޓު ވެސް ކުޑަވާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު
ގަބޫލުކުރަނީ. އެއީ ރައްޔިތުންނަށް ފައިދާ ހުރި ވެރިކަމަކީ. އެއީ ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންވާ ގ ތަކީ. ދެން ހަމަ އަދިވެސް
އެއްފަހަރު އަޅުގަނޑު ހަމަ ދަންނަވައިލާނަން. ޞިއްޙަތަށް އެއްވެސް ކަމެއް ނުކުރެއޭ ވިދާޅުވާ އިރު މި ސަރުކާރުން
ނޫންތޯ ސީ އެންބިއުލަންސާއި އެއަރ އެންބިއުލަންސް ރާއްޖޭގައި މި ދަތުރުކުރަން މި ފަށަނީ. ކުރީގައި ސީ
އެންބިއުލަންސްގެ ނަމުގައި އެއްޗެއް އުފައްދައިގެން އުޅޭ. އެ ހުރިހާ އެއްޗެއް ހުރީ ގ ނޑުދ ށަށް ލައްގާފައި. މިހާރު އެ
ދަތުރުކުރަނީ. މިހާރު އެއަރ އެންބިއުލަންސް މި ސަރުކާރުން ތަޢާރަފުކުރި އެއްޗެއް އެއީ ވެސް. ކ ބައިތޯ، ޞިއްޙަތަށް
ކަމެއް ނުކުރެވޭތޯ؟ ކ ންމެ ދުވަހަކު އެއަރ އެންބިއުލަންސްގައި އަތ ޅުތަކުން މާލެއަށް މީހުން އެބަ ގެނެވޭ. ދިވެހި
ރައްޔިތުން އެބަ އުފުލާ. އެއީ ޚަރަދުތަކެއް ނޫންތޯ އެ ކުރަނީ؟ ހަމަ އެއާއެކު އަޅުގަނޑު ފާހަގަކ ށްލާނަން، އަތ ޅުތަކުގެ
ހ ސްޕިޓާތައް ޓަރޝަރީ ހ ސްޕިޓަލްތަކަށް ބަދަލުކުރަން ފެށީ ވެސް މި ސަރުކާރުން ނޫންތޯ. މި ދަނީ ކުރިއަށް ނޫންތޯ
އެކަން؟ އަދި ޞިއްޙީ މަރުކަޒުތަކުގެ ގިންތިތައް ބަދަލުކުރަމުން މި ދަނީ ވެސް މި ސަރުކާރުން. ގިންތި އެކަ ކުން،
15

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 15 ވަނަ ޖަލްސާ 9 ނ ވެންބަރު 2026
ދޭކުން، ތިނަކުން ހަތަރަކަށް އާބާދީއަށް ބަލައިގެން އެ ދަނީ ބަދަލުކުރަމުން. މުޅި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހުރިހާ އަތ ޅެއްގައި
2023 ވަނަ އަހަރު ނިމުނު އިރު ދުވާ އެއްވެސް އެންބިއުލަންސެއް ނެތް. ވީލްބަރޯއަށް ލައިގެންނާއި ، ޕިކަޕުތަކުގައި
މީހުން ގެންދަނީ މަރުކަޒުތަކަށް. މިއީ ޙަޤީޤަތް. އަތްގާޑިޔާތަކުގައި. މިހާރު މި ސަރުކާރުން ނޫންތޯ މި
އެންބިއުލަންސްތައް އަނެއްކާ ވެސް އާކ ށްގެން އެ ނިޒާމުގެ ތެރެއަށް ގެނެސްގެން މަސައްކަތް މި ކުރީ؟ އަޅުގަނޑު މި
ވާހަކަދައްކާ އިރު ހަމަ އަޅުގަނޑަށް އެނގޭ އެމް.ޑީ.ޕީގެ މެންބަރުންނަށް ވެސް މި ކަންތައް އެނގޭނެކަން ވެފައި އ ތް
ގ ތް. އެހެންނަމަވެސް، މިއަދު ހަގީގަތެއް ގަބޫލުކުރާކަށް ބޭނުނެއް ނުވޭ. ސިޔާސީ ވާހަކަ ވިއްޔާ ދައްކަނީ އެ ބޭފުޅުން.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހަމަ އަދިވެސް އެއް ފަހަރު މި ބަޖެޓުގެ ވާހަކަ ދައްކައިލަން ފުރުޞަތު ލިބުނީތީވެ
ދަންނަވައިލަން ބޭނުންވޭ. ޞިއްޙީ ޚިދުމަތް ރައްޔިތުންނަށް ނުލިބެއޭ، ދޭނެ އެއްވެސް ގ ތެއް ނެތޭ ވިދާޅުވި އިރު
އަޅުގަނޑު ހަމަ ދިވެހިރާއްޖޭގައި އެބަ ހުއްޓޭ ހަތަރު ސަތޭކަ ތިރީސް މަރުކަޒެއް ރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތް ދޭން. އޭގެ
ތެރެއިން ވިހި އަތ ޅު ހ ސްޕިޓަލާއި، ސަތޭކަ ނުވަދިހަ ހެލްތު ސެންޓަރުތަކާއި އަދި އޭގެ އިތުރުން ދުއިސައްތަ ސާޅީސް
ޕްރައިވެޓް ޞިއްޙީ ޚިދުމަތް ދޭ ތަންތަން. މި ތަންތަނުން މި ބޭސްފަރުވާ ކުރާ ކ ންމެ ދިވެހި ރައްޔިތަކު ވެސް މި
ކުރަނީ އާސަންދަ އަދި އެންސްޕާގެ ތެރެއިން އެހީތައް ލިބިގެން އިނގޭތޯ. އެހީތައް ލިބިގެން މި ކުރަނީ. އެ ބިލުތައް
ޕޭކުރޭ ދައުލަތުން. އެހެންވީމާ، ފުނިޖެހިފައި ހުރި ބިލުތަކެއް ހުރިއްޔާ ފުނިޖެހިގެން މި އުޅެނީ ކުރީގައި ނުދައްކާ ހުރި
ފުނިޖެހިފައި ހުރި ބިލުތައް. ޕެންޑިންގައި ހުރި އެއްޗެހި ދައްކަމުން މި ސަރުކާރުން ދާތީވެ، އެ ފަހަތަށް ގ ސްފައި އ ތް
އެތި އ ންނާނެތާ މިހާރު ވެސް. މިހާރު ވެސް އ ންނާނެތާ. މި ސަރުކާރު ވުޖޫދަށް އައި އިރު ނުދައްކާ އެއްވެސް ބިލެއް
ނެތި ޚަލާސްކ ށްފައި އ ތް ނަމަ، އެ ހިސާބުން މި ސަރުކާރުން ދާނީ އެގ ތަށް ކުރިއަށް. އެހެންނަމަވެސް،
މަސްވެރިންނަށް ވެސް ހަމަ އ ތީ ދަރަނި ދައްކަންޖެހިފައި. އެތައް މިލިއަން، އެތައް ސަތޭކަ މިލިއަން ރުފިޔާއެއް
މަސްވެރިންނަށް ވެސް ދޭ. އަތ ޅުތަކުން ފަރުވާކުރި ފާމަސީތަކަށާއި، ބޭސް ދޫކުރި ފާމަސީތަކަށް ދަރާ. ހ ސްޕިޓަލުތަކަށް
ދަރައި އެތައް ހާސް، އެތައް ބިލިއަން ރުފިޔާއެއް އ ތީމަ އެއާއެއްކ ށް އަޅުގަނޑުމެން އައިސް ބޭރުގެ ދަރަނި އެހާ
ބ ޑުވެފައި އ ތީމަ، މި ހުރިހާ ދަރަންޏެއް ބ ލުގައި އަޅައިގެން އެތެރެއިންނާއި ބޭރުންނާއި އައިސް މަސައްކަތްކުރަން
ޖެހުނީމަ ފައިބައިގެން ދިޔަ ސަރުކާރުން އައިސް ބުނީ އ ންނާނީ ވަރުގަދަ ލ ޓިއެއް ދީފައޭ. ބަނޑަށް ޖައްސައިލާފައޭ
ތިމަންނަމެން މި ފައިބަނީ. ދެން ނިކަން ގައުމު ހިންގަބަލާށޭ! ލަންކާއަށް ވުރެ ހާލު ދެރަވާނެއޭ. އެހެންވީމާ، ބައެއް
ކަންތައްތައް ރައްޔިތުން އެންމެ ބޭނުންވާ، އެންމެ އެދެވޭ ގ ތަށް ނެތި ހިނގައިދާނެ. އެކަމަކު، ދިވެހި ހުރިހާ
ރައްޔިތުންނަށް ވެސް އެނގޭ މިހާރު. ކިޔަވައިގެން ތިބި މ ޅު ކުދިން މި ރާއްޖޭގައި ތިބީ. އެ ކުދިންނަށް އެނގޭ. އެ
ދަރިވަރުންނަށް އެނގޭ ގައުމު ދޫކ ށްލާފައި އ ތީ ކ ން ހާލަތަކަށްކަން. އެހެންވީމާ، މިއަދު އަޅުގަނޑު، ހަމަ މިވަގުތު
ވެސް އަޅުގަނޑު ހަމަ ދަންނަވައިލަން ބޭނުންވޭ، މިދިޔަ ސަރުކާރުގެ ދަރަނި ދައްކައިލީމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އ ތީ 44
16

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 15 ވަނަ ޖަލްސާ 9 ނ ވެންބަރު 2026
ބިލިއަން ރުފިޔާ ދިވެހި ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގައި 2026 ވަނަ އަހަރު މި ނިމޭ އިރު ޚަރަދުކުރަން. އެއީ ދަރަނި
ކަނޑައިލާފައި އ ތް އަދަދު. އަދި ވެލާ ބިސްއަޅާހެން ރަށްރަށަށް އަރައި ތަރައްޤީ ގެ މަޝްރޫޢޭ ކިޔައި ޕްރ ޖެކްޓުތައް
ބަހައިލާފައި އ ތީ. އެއިން އެއްވެސް އެއްޗެއްގައި ނެތް ޕްރ ޖެކްޓެއް ނިންމަން ފައިސާ ޖަހާފައެއް. ފަށަން ޖަހާފައި
ހުންނަނީ. 100 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ޕްރ ޖެކްޓަކަށް ޖަހާފައި ހުންނަނީ އެއް ލައްކަ ރުފިޔާ. މިކަހަލަ ގ ތަކަށް ކަންތައް
ކ ށްފައި އ އްވައި އަޅުގަނޑުމެންނާ މި ހަވާލުވީ، މި ސަރުކާރު ރައީސް މުޢިއްޒު ހަވާލުވީ. 17 ނ ވެންބަރު 2023ގައި
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާކަމުގެ މަގާމާ ހަވާލުވި އިރު ގައުމު އ ތީ މި ގ ތަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހަމަ ވަރަށް
ތައުރީފުކ ށް، ތާއީދުކުރަން އެ މަނިކުފާނުގެ ކެތްތެރިކަމާއި، ހުނަރުވެރިކަމާއި އަދި މި ފަހަރުގެ މި ބަޖެޓަށް ދެއްވި
ސަމާލުކަމާއި، މި ބަޖެޓުގެ ތެރޭގައި ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ޓަކައި، ޚާއްސަކ ށް ޞިއްޙީ ޚިދުމަތާއި، ތަޢުލީމާއި އަދި
ބޯހިޔާވަހިކަމާއި ، ކަރަންޓާއި، ފެނާއި، ނަރުދަމާއާއި، މަގުތައް ހެދުމާ މި ކަންކަމަށް ވަކިން ޚާއްސަ ސަމާލުކަމެއް
ދެއްވާފައިވާތީވެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށާއި އަދި ބަޖެޓުގެ މަރުޙަލާގައި މަސައްކަތްކުރެއްވި އެންމެހައި ބޭފުޅުންނަށް،
ފިނޭންސް މިނިސްޓަރަށާއި ފިނޭންސް މިނިސްޓަރުގެ ޓީމަށް ވަރަށް އިޚުލާސްތެރިކަމާ އެއްކ ށް ޝުކުރުދަންނަވަމުން،
އަޅުގަނޑު އެދެން ފިނޭންސް މިނިސްޓަރު މިތާ ހުންނެވީމަ އައްޑޫ ސިޓީގެ މި ބަޖެޓުން ކުރަން ހުރި ކަންތައްތަކުގައި
މަނިކުފާނުގެ ޚާއްސަ ސަމާލުކަމެއް ދެއްވައިގެން ޚާއްސަކ ށް އަޅުގަނޑުމެންގެ އަތ ޅުގައި އެ އ ތް މަގު ނިންމުމަށާއި
އަދި ކަރަންޓާއި، ނަރުދަމާއާއި، ފެނުގެ މައްސަލަ ޙައްލުކ ށްދެއްވުމަށް ޓަކައި އިތުރަށް މަސައްކަތްކ ށްދެއްވުމަށް.
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ދެއްވި ފުރުޞަތަށް. އަޅުގަނޑު ހަމަ މި ފުރުޞަތުގައި ވަކިން ޚާއްސަކ ށް އަދިވެސް
އެއް ފަހަރު އަޅުގަނޑަށް މި ފުރުޞަތުދެއްވީތީވެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސްއަށާއި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ މި ބަޖެޓަށް
ދެއްވާފައިވާ ސަމާލުކަމަށް ޓަކައި ޝުކުރުދަންނަވަން. ވަރަށް ބ ޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ބާރަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
އިބްރާހީމް ޝުޖާޢަށް.
ބާރަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝުޖާޢު ވާހަކަދެއްކެވުން:
.` ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 2027 ވަނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓަށް އަޅުގަނޑު ވަރަށް
ބ ޑަށް ތާއީދުކުރަން. އަދި މި ބަޖެޓު ވަރަށް ވިސްނުންތެރިކަމާ އެކީގައި ފިނޭންސުގެ ޓީމުން ފިނޭންސް މިނިސްޓަރު
އިސްވެ ހުންނަވައި ކުރެއްވި މަސައްކަތްޕުޅަށް ވަރަށް އިޚުލާސްތެރިކަމާ އެކީ ޝުކުރުދަންނަވަން. އަޅުގަނޑު ހަމަ
17

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 15 ވަނަ ޖަލްސާ 9 ނ ވެންބަރު 2026
ޔަގީންކުރަން އަޅުގަނޑުމެންގެ ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީގެ ޓީމަކީ ބިރަކާ ނުލައި މަޖާކުރަމުން ބަޖެޓު ހަދާ ބައެއް
ނޫންކަން. އެހެން މި ދެންނެވީ ވޭތުވެދިޔަ ފަސް އަހަރުދުވަހުގެ ތެރޭގައި ބަޖެޓަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިލާ އިރުގައި
ބިރަކާ ނުލައި މަޖާކުރަމުން ބަޖެޓު ހަދާފައި އ ތް މަންޒަރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަން އ ތީ. ހަނިމާދޫ ދާއިރާގެ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ދެންމެ ވާހަކަފުޅުގައި އެ ބޭފުޅުން ފަސް އަހަރުދުވަހުގެ ތެރޭގައި ސަތޭކަ އަށްޑިހަ ބިލިއަން
ރުފިޔާގެ ބަޖެޓޭ ފާސްކުރީ. އެއީ ހަމަ ރައްޔިތުންނަށް އ ޅޭގ ތަށް ދެއްކެވި ވާހަކަފުޅެއްވީމަ އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލާނަން.
އެމް.ޑީ.ޕީގެ ފަސް އަހަރުދުވަހުގެ ތެރޭގައި މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުން ފާސްކ ށްފައި ދީފި ދު އިސައްތަ ބިލިއަން ރުފިޔާގެ
ބަޖެޓު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ނަތީޖާ ކ ބައިތޯ؟ ސުމެއް. ވައްކަންކުރީ. ކ ވިޑުގެ އާ ލަމުގެ ތެރޭގައި އިއްޒަތްތެރި
ރައީސާއި އަޅުގަނޑުމެން ރަށްރަށަށް ދިޔައިން. ރައްޔިތުން އުޅެމުންދިޔަ ހާލު އަޅުގަނޑުމެން ދެކުނިން. އެ މީހުންނެއް
ނޫންތޯ ދެއްކީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި އުޅެނީ ނޭވާނުލެވިގެންނޭ. މާލޭ ބ ޑު ސަރުކާރުން ކުރަނީ ވައްކަމޭ. ހަކުރު
ކިލޯއެއް ގަނެއޭ ފަންސާސް ރުފިޔާއަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސަކީ އަޅުގަނޑުމެން؛ އަޅުގަނޑުމެން
ތިބީ މި ވާހަކަ ދައްކާނެތީ މާލޭ ބަންދުކ ށްފައި. އަޅުގަނޑުމެން ރަށްރަށަށް ދިއުން މަނާ. ވައްކަންކުރަން ހުޅުވިފައި އ ތް
ދ ރެއްގައި އ ތީ. އެހެންވެގެން މި ދެންނެވީ ބަޖެޓު ހެއްދެވީ ބިރަކާ ނުލައި މަޖާކުރަމުންމޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ؛
ހަނިމާދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކީއްވެތޯ ރައީސް މައުމޫނުގެ އެންމެ ފަހު ފަސް އަހަރުގެ ބަޖެޓުގެ ވާހަކަ
ނުދެއްކެވީ؟ ތިރީސް ތިން ބިލިއަން ރުފިޔާ، ފަސް އަހަރު. ކުޑަވާނެއޭ. މިހާރު ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ބ ޑުވާނެ، ކުރަންޖެހޭ
ހޭދަ ވެސް ބ ޑޭ. އިއް ޒަތްތެރި ރައީސް؛ ދުނިޔޭގެ ބާޒާރުގައި ތެލަށް މި ބަރޯސާވަނީ މުޅި އިމްޕޯޓު. އިމްޕޯޓު ބަރޯސާވަނީ
ތެލަށް. ދިވެހި ކ ން ރައްޔިތަކަށްތޯ އ ޅުނީ އެ މީހުންގެ ޖީބުން ތެލަށް ކުރާ ހޭދަ ބ ޑުވެގެން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
ނޯޅެއޭ. މުޅި މެދުއިރުމަތީގައި ހަނގުރާމަކުރީ. ވަށައި ގެން ހަނގުރާމަކުރަމުންދިޔަސް ދިވެހި ރައް ޔިތުންގެ ޖީބަކަށް
އަސަރެއްނުކުރެއޭ. ކީއްވެގެންތޯ؟ ޙިކުމަތްތެރި ލީޑަރަކު ވިސްނުންތެރިކަމާ އެކީގައި ތެޔ އަގު މައްޗަށް ދިޔަނުދީ
ސަރުކާރު، އަޅުގަނޑުމެން މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުން މި އަހަރު ފާސްކުރި ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން، މި އިއްޒަތްތެރި
މަޖިލީހުން އަޅުގަނޑުމެން ފާސްކުރީ، ލަފާކުރީ އެއް ހާސް ފަސްދ ޅަސް ދެ މިލިއަން ރުފިޔާ ސަބްސިޑީއަށް ދޭންޖެހޭނެ
ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް، މި ދެންނެވި ހަނގުރާމަ؛ ހަނިމާދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު؛ މިހެންވެގެން މި ދެންނެވީ
މި ބޭފުޅުން ހަމަޔަކު ނޫނޭ މި ތިއްބަވަނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ތިން ހާސް ހަތް ސަތޭކަ ފަންސާސް މިލިއަނަށް
ސަބްސިޑީ އިތުރުވެގެންދި ޔައީ ހަނގުރާމައިގެ ސަބަބުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކިހާ ފަސޭހަވީސްތޯ
ހަނގުރާމަ ނެތް ނަމަ. އަރަނި ބަޖެޓަކަށް ވެގެންދިޔައީސް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހަނދުމަފުޅު ހަމަ އެއްގ ތަކަށް ވެސް
ނެތީއޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ވާހަކަފުޅު ދެއްކެވި އިރު. ހަނިމާދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެ ންބަރު ވާހަކަފުޅު ދެއްކެވި
އިރު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ބ ޑު އާލަމީ ވަބާއެއްގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެން ކ ވިޑުގެ ހާލަތުގައި އުޅުން، މި ދެންނެވީ
18

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 15 ވަނަ ޖަލްސާ 9 ނ ވެންބަރު 2026
މުޅި ގައުމު އ ތް އިރު ގައި ކުރަމުންދިޔަ ވައްކަމާއި އަދި ހަނދުމަފުޅު އެއްގ ތަކަށް ވެ ސް ހަމަ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް،
ނެތިގެންދިޔައީ މި ބޭފުޅުންނަށް މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުން ފާސްކ ށްފައި އ ތް ބަޖެޓަށް މި ބޭފުޅުން ޢަމަލުކުރަމުންދިޔަ
ގ ތް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހަމަގައިމު ވެސް އަޅުގަނޑު ދާއިރާގައި އެއްވެސް ކަމަކަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެއްވެސް
ތަރައްޤީގެ މަޝްރޫޢަކަށް ބަޖެޓުން ހޭދަކ ށްގެން އެރި އިމާރާތެއް، ލިބުނު ފައިދާއެއް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ފެންނާކަށް
ނެތް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ދުއިސައްތަ ބިލިއަން ރުފިޔާ އެމް.ޑީ .ޕީގެ ވެރިކަމު ގެ ތެރޭގައި
ފާސްވެގެން ވެރިކަން ނިންމާފައި ދިޔަ އިރު 1.6 ބިލިއަން ރުފިޔާ ދިވެހި ރައްޔިތުން ޚިދުމަތް، ޞިއްޙީ ޚިދުމަތް
ހޯދާފައި ރާއްޖޭން ބޭރުގެ ހ ސްޕިޓަލުތަކަށް ދަރައޭ އ ތީ މި ދަ އުލަތް އި އްޒަތްތެރި ރައީސް. 1.6 ބިލިއަން ރުފިޔާ ދަރާ.
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ؛ އެންސްޕާއިން ރާއްޖޭގެ ހ ސްޕިޓަލުތަކަށް ދަރާ އ ތޭ 1.4 ބިލިއަން ރުފިޔާ. ދުއިސައްތަ ބިލިއަން
ރުފިޔާގެ ބަޖެޓެއް މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުން ފާސްކުރީ އެމް.ޑީ.ޕީގެ ވެރިކަމުގައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހަތަރު ސަތޭކަ
މިލިއަން ރުފިޔާ އ ތޭ އެތެރޭގެ ދަރަނި ޞިއްޙީ ދާއިރާއަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ދާއިރާގެ ހ ސްޕިޓަލުތަކުގެ
ފަންކާއިން ދަބަރު ފައިބަމުންނޭ ދިޔައީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ދުއިސައްތަ ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓެއް އެމް.ޑީ.ޕީގެ
ވެރިކަމުގައި ފަސް އަހަރުދުވަހު ތެރޭ ފާސްކ ށްގެން ދިޔަ އިރު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، ދަންނަވަން،
ލަދުހަޔާތުގެ ކަންފުޅެއް ހުންނަންޖެހޭނެ މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގައި، ޙިކުމަތްތެރިކަމާ އި ވިސްނުންތެރިކަމާއި ބ ޑު
ވަބާއެއްގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެން މުޅި ދުނިޔެ އ ތް އިރުގައި މި ގައުމު މެނޭޖުކުރި ގ ތް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
އެމް.ޑީ.ޕީގެ ރިޔާސީ ކެންޑިޑޭޓު ފައްޔާޟް އިސްމާޢީލް ވިދާޅުވީ 2026 ވަނަ އަހަރު އެޕްރީލްމަހާ ހަމަޔަށްދާ އިރު މި
ގައުމު ބަނގުރޫޓުވާނެއޭ. ކިހާ ރޭވުންތެރިކަމާ އެކީގައި ވިސްނައިގެން ހިސާބު ޖެއްސެވީމަތޯ އެ ބޭފުޅުންނަށް
އެނގިވަޑައިގަންނަވާނީ މި ގައުމު ބަނގުރޫޓުވާނެކަން 2026 ވަނަ އަހަރުގެ އެޕްރީލް މަހު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
އެހެންވެގެން ދިޔަތޯ؟ ނުވެއޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިހާތަނަ ށް އައި އިރު ހަނިމާދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
ވިސްނުންފުޅުގައި ވެސް ނެތޭ 1.2 ބިލިއަން ރުފިޔާ މި އަހަރު ތެރޭ އަޅުގަނޑުމެން މި ބޭފުޅުން ނަންގަވާފައި އ ތްހަ އި
ލޯނު ދެއްކިކަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅެ އަޖައިބެއްނުވޭތޯ. ލަދުހަޔާތުގެ ކަންފުޅެއް ވެސް ނެތީއޭ. ސަތޭކަ ސާޅީސް
މިލިއަން ޑ ލަރަށޯ ހަނިމާދޫ އެއަރޕޯޓު އަޅާފައި އ ތީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދެ ޓައިލްސްގަނޑު ރަނގަޅަށް ނުޖެހޭ. ދެ
ފާޚާނާ ހުރީ. ސަތޭކަ ސާޅީސް މިލިއަން ޑ ލަރު. މާތްކަލާކޯ! ހެޔ ނުވާނެ ނޫންތޯ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހެޔ ނުވާނެ
ނޫންތޯ މިވަރު ކަންތައް ކުރަން. ދެން މިއަދު ވިދާޅުވާންވީ ރަންވޭ ދަމައެއްނުލެވެ އޭ. ނުދެމޭނެއެއް ނޫންތޯ؟ ކިހިނެއް
ދަމަނީ؟ ނަގާފައި އ ތްހައި ލޯނު ދައްކަން އަޅުގަނޑުމެން މި ހަލާކުވެ މި ދިޔައީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ތިން
އަހަރުދުވަހުގެ ތެރޭގައި. ނަގާފައި އ ތްހާ ލޯނު ދެއްކުމުގައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރައްޔިތަކަށް ވީ ފައިދާއެއް ނެތް.
އެހެންވީމާ، ލަދުހަޔާތުގެ ކ ންމެވެސްވަރެއް ހުންނަންވާނެ މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގައި ބަޖެޓާ ބެހޭ ގ ތުން މި ބޭފުޅުން ؛
19

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 15 ވަނަ ޖަލްސާ 9 ނ ވެންބަރު 2026
އެންމެ ތަޖުރިބާ ހުރި ބޭފުޅާ. މި ފެހި ޤާނޫނުއަސާސީ ވުޖޫދުވީއިރުއްސުރެން މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގައި އިންނެވި
ބޭފުޅެއް. ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތު ކ މިޓީގައި ވަރަށް ރަނގަޅަށް މަސައްކަތްކުރަމުން ގެންދެވި ބޭފުޅެއް. ހަމަ ރަނގަޅަށް
އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ ތިމަންނާއަށް މި ދެއްކެނީ ދ ގު ވާހަކަކަން ވެސް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު
ދަންނަވައިލަން ބޭނުންވަނީ ދިވެހި ރައްޔިތުންނަކީ އެހާ ގަމާރު ބައެއް ކަމަށް ވިސްނުމަކީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ވަރަށް
ދެރަ، ނިކަމެތި ކަމެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ؛ ހަމަ އެހެންމެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ދުއިސައްތަ ބިލިއަން ރުފިޔާގެ
ބަޖެޓެއް ފަސް އަހަރުދުވަހުގެ ތެރޭގައި ފާސްވެގެންދިޔަ އިރު ވެރިކަން ނިންމައިލާފައި ދިޔަ އިރު މަސްވެރިންނަށް ދޭން
އ ތްހައި ލާރި، ބިލިއަނެއްހާ ރުފިޔާ ނުދީ. ލަދުހަޔާތެއް ހުންނަންވާނެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި މަޖިލީހުގައި
ވާހަކަފުޅުދައްކަވާ އިރު. އެހެންވީމާ، ދަންނަވައިލަން ބޭނުންވަނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑުމެން މި
ވިސްނުންތެރިކަމާ އެކީގައި ބަޖެޓު ހަދަމުން މި ގެންދަނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ވެރިކަމަށް އައި ކ ންމެ ފަހަރަކު
ދުއިސައްތަ ބިލިއަން؛ ވަރަށް މ ޅު ވާހަކައެއް ދައްކަމުން ވަޑައިގެންނެވީ. ޢަދުލުއިންޞާފުގެ ދާއިރާ ހަރުދަނާކުރުން.
ތިލަފަތެއް ނަންގަވައިގެން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ކ ންމެ ބޭފުޅެއްގެ މޭމަތީގައި ޢަދުލުއިންޞާފު، އެއް ފަޅީގައި، އެއް
ތިލަފަތުގައި، އެއް ތިލަފަތް، އަނެއް ފަޅީގައި އަނެއް ތިލަފަތް، ޢަދުލުއިންޞާފުގެ ތިލަފަތް ހިއްޕަވައިގެން
ވަޑައިގެންނެވީ. ދުއި ސައްތަ ބިލިއަން ރުފިޔާ މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުން ފާސްކ ށްދެއްވި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކޯޓު
ރޫމުގަނޑެއް ނޭޅުނު. ލަދުހަޔާތް ހުންނަންވާނެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކޯޓު ރޫމުގަނޑެއް ނޭޅުނު. ފަސް އަހަރުދުވަހުގެ
ތެރޭގައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ކޯޓު ރޫމެއް؛ މައްސަލަގަނޑެއް އަވަސްނުވި. ޢަދުލުއިންޞާ ފު ތިލަފަތް ހިއްޕަވައިގެން
ވަޑައިގެންނެވީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންތޯ މި ވީ؟ މި ތިން އަހަރުދުވަހުގެ ތެރޭގައި ޝަރުޢީ ދާއިރާ ބަޖެޓު
މިނިވަންކ ށްދެއްވި މި އިއްޒަތްތެރި؛ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ؛ މި ބަޖެޓު ފ ތް އެބަ އ ތޭ އެ ވާހަކަ. މި ދިޔަ އަހަރު މާލީ
މިނިވަންކަންދެއްވީ . ކޯޓު ރޫމު އެޅީ. މައްސަލަތައް އަވަހަށް ހިނގަންފެށީ. މިއީ ނޫންތޯ، މިއީ ނޫންތޯ ޢަ ދުލުއިންޞާފުގެ
ދާއިރާ ހަރުދަނާކަމާ އެކީ ހިންގުމަށް ޓަކައި ވެރިން ޢަމަލުކުރާ ގ ތަކީ. ހަމަ ތިލަފަތް ހިއްޕަވައިގެން ވަޑައިގެންނެވީ.
ބޯހިޔާވަހިކަން، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ފުލެޓު ދ ންބެ ކިޔައިގެން ވަޑައިގެންނެވީ. ކ ން ފުލެޓެއްތޯ އެޅުނީ؟ ލޯނު
ނަންގަވައިގެން ފުލެޓު އެޅީ. ދުއިސައްތަ ބިލިއަން ރުފިޔާ މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުން ފަސް އަހަރުދުވަހުގެ ތެރޭގައި
ފާސްކ ށްފައި ދެއްވީ. އެހެންވީމާ، ލަދުހަޔާތެއް ހުންނަންވާނެ ކ ންމެ ވެސް މިންވަރަކަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
އަޅުގަނޑު ދާއިރާގައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ހަތަރު ރަށް، ހަތަރު ރަށް އެބަ އ ތް. އެއް ކަމެއް ވެސް ވި، އެއް ކަމެއް
ވެސް ނުވޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، ދަންނަވައިލަން ބޭނުންވަނީ މި ތިން އަހަރުދުވަހުގެ ތެރޭގައި، އަޅުގަނޑު
ދަންނަވައިލަން ބޭނުންވަނީ މި ތިން އަހަރުދުވަހުގެ ތެރޭގައި ވަރަށް ގިނަ ކަންކަން ކުރެވިއްޖެ. އެހެންނަމަވެސް، ކުރަން
ހުންނަ ކަންކަން އިތުރުވާނެތާ. އެހެން ނޫންތޯ ވާނީ؟ ހުންނާނެ. އެހެންވީމާ، މި ބަޖެޓު ފ ތުން އުއްމީދު ގެނެސްދޭ. މި
20

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 15 ވަނަ ޖަލްސާ 9 ނ ވެންބަރު 2026
ބަޖެޓު ފ ތުން އުއްމީދު ގެނެސްދޭ. އެއީ މިއީ ބިރަކާނުލަ އި މަޖާކުރަމުން ހަދާފައި އ ތް ބަޖެޓަކަށް ނުވާތީ އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް، އުއްމީދު ގެނެސްދެނީ. 2026 ވަނަ އަހަރު އަޅުގަނޑުމެން ދެންނެވީ ކީކޭތޯ؟ ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ ބަޖެޓޭ 2025
ވަނަ އަހަރު. ނުހިކޭތޯ ބިން؟ ނުހިކޭތޯ؟ މިއަދު ކީއްވެގެންތޯ ރަނަށްވެގެން މި އުޅެނީ ރަސްމާލެ؟ އެ ދުވަހު ހިއްކެވީމަ.
ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ އާ ޖީލެއް، ޖީލެއް ބިނާކުރުމަށް ކުރާ މަސައްކަތްޕުޅު ރައީސް ޑރ. މުޙައްމަދު މުޢިއްޒު، މިއަދު ރަނަށް
ވެއްޖެ. 2023 ވަނަ އަހަރު ވެރިކަމާ ހަވާލުވެ 2024 ވަނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ފާސްކުރަން، ހަތަރު
ސަތޭކަ މިލިއަން ރުފިޔާ ތިމަން މަނިކުފާނު ބޭނުންފުޅުވެޔޭ 2024 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ޖަހައިލަދޭން ބުނީމަ
ވިދާޅުވީ އާނއެކޭ ކިޔާފައި ނުދިން. ޢަބްދުލްޣަފޫރުމެން ދެކ ޅުހެއްދެވީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަދު ރަނަށް ވެއްޖެ.
ހިއްކުނުހާ ބިމެއް ރަނަށް ވެއްޖެ ބޯހިޔާވަހިކަމުން. އެހެންވީމާ، މި ދަންނަވަން ބޭނުންވަނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިއީ
ހަމަހޭގައި ތިއްބަވައިގެން ވާހަކަފުޅުދައްކަވާ ބޭފުޅުންނެއް ނޫން އެމް.ޑީ.ޕީގައި މި އުޅެނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބާރަށު
ރައްޔިތުންނަށް ކަށަވަރުވާނެ މިހާރު އެ ރަށުގައި ހިނގަމުންދާ މަޝްރޫޢުތައް. ލ ލުން ފެންނާނެ، އަތުން ހިފޭނެ. މިއީ
ޚިޔާލީފ ލާއެއް ނޫން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ރައީސް މުޢިއްޒު ބާރަށު
ރައްޔިތުންނަށް ވިދާޅުވީ ތިމަންމަނިކުފާނުގެ ވެރިކަމުގައި މިސްކިތެއް ބިނާކ ށްދެއްވާނަމޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ؛ ރައީސް
މައުމޫނުގެ ވެރިކަމުން ފެށިގެން އަޅުގަނޑުމެން ރަށުގެ ދެކުނު އަވަށުގެ ރައްޔިތުން ބ ޑުސިންގާ، މާސިންގާ
ހިނގުމެއްގައި، ހިންގަ ވާފައި މިސްކިތަކާ ހަމަޔަށް އަންނަންޖެހެނީ. ދުއިސައްތަ ބިލިއަން ރުފިޔާ ފާސްކ ށްގެން ދިޔައީ.
ބާރަށު ރައްޔިތުން އެ މިސްކިތެއް ބޭނުންވާކަން ވިސްނުމުގައި ވެސް ނެތް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެއ ތް ދަނީ އެޅެމުން
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެއ ތް ދަނީ އެޅެމުން. އަޅުގަނޑުމެން ރަށުގައި އަރައިފޭބޭނެ ގ ތަށް އަޅާފައި އ ތީ ޖެޓީއެއް. އެ
ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އެޅީ. އެމް.ޑީ.ޕީން ކުރެހީ. ކުލައެއްނުޖެހޭނެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކުލައެއްނުޖެހޭނެ. އެ ހިސާބަށް
ދިޔައިމަ ކުލަފ ށި ހުސްވަނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އެޅީ ބަނދަރެއް. މާނަޔަކީ ފާލަމެއް.
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ؛ ފަސް އަހަރު ދުއިސައްތަ ބިލިއަން ރުފިޔާ ކާލިގ ތަށް؛ ބައްލަވާ! މިއީ އަޅުގަނޑުމެންނާ ހަމަޔަށް
އައި އިރު މި ދެންނެވި ޖެޓީ އ ތީ މުދާ އަރުވަ އި ބާލާ ބައި ބިންދައިގެން ގ ސްފައި. ބައްލަވާ! މަރާމާތުކުރުމުގެ
ވިސްނުމެއް ވެސް ނެތީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހުޅުމާލެއާއި މާލެއާ ދޭތެރެ ބުރިޖެއް އެޅީ. ބައްލަވާ! ބުރިޖު ފަސް
އަހަރުވެގެން ދިޔަ އިރު މަރާމާތު ވެސް ކ ށްލުމުގެ ވިސްނުން ވެސް ނެތީ، ދު އިސައްތަ ބިލިއަން ރުފިޔާ ކާލީ
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، ދަންނަވަން މި އުޅެނީ ލަދުހަޔާތެއް ކ ންމެވެސްވަރަކަށް ހުންނަންޖެހޭނެ އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން ވީ ވަ އުދަކީ ރިންގްރޯޑެއްގެ މަޝްރޫޢު އ ންނާނީ ފެށިފައި. اެلهގ ހެޔ ރަޙުމަތުން މި މަސް
ތެރޭގައި ހިނގާނެ. ބާރަށުގެ ރައްޔިތުން ބޭނުންވީ މަސް ޖެޓީ ވަކިން އަޅާކަށް ބޭނުމެއް ނޫނޭ. ޖެޓީ މަރާމާތުކުރާކަށް
ބޭނުމެއް ނޫނޭ. ރައްޔިތުން ރައީސް މުޢިއްޒަށް އެދިވަޑައިގެންނެވީ ބަނދަރަކަށޭ ދާން ބޭނުންވަނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ؛
21

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 15 ވަނަ ޖަލްސާ 9 ނ ވެންބަރު 2026
މި ބަޖެޓު ފ ތުން އިރާދަފުޅުކުރެއްވިއްޔާ އެބަ ޖާގަދެއޭ. ނ ވެންބަރު މަސް، މި ހިނގާ ނ ވެންބަރުމަހު ބާރަށު ބަނދަރުގެ
މަޝްރޫޢު އިރާދަފުޅުކުރެއްވިއްޔާ ދާނެ. ދެ ވައުދު އެއްފަހަރާ ހިނގަނީ. މާނަޔަކީ އެ އ ތީ ގަނެފައި ދެ ބުޅި އެއް
ނަނެއްގައި. ދެ މަސް އެއްފަހަރާ ބޭނޭނެ. އެހެންވީމާ، ދަންނަވަން ބޭނުންވަނީ މިއީ އުއްމީދީ ބަޖެޓަކީ. އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް؛ ޓޫރިޒަމް ޒޯނުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށްދަނީ ބާރަށުގައި. ބައިވަރު ކަންކަން އެބަ ހުރި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛
ވައުދުން ބޭރުން ޕ ލިސް ސްޓޭޝަނެއްގެ މަސައްކަތް އެބަ ހިނގާ. ބާރަށޭ އެ ދަނީ ކުރިއަށް އިނގޭތޯ. ކައުންސިލު
އިދާރާގެ މަސައްކަތް، ބާރަށް ދަނީ ކުރިއަށް. ހަމަ އެހެން އިންނަނީކީ ނޫނޭ. ބާރަށް ކުރިއަށްދަނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
ހެރިޓޭޖު މަޝްރޫޢު، އަޅުގަނޑުމެންގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސްގެ ބޭނުންފުޅަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގައި އ ތް ނަމަ އ ތްހަ އި
އާސާރެއް ލާރިއަށް ބަދަލުކުރުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ދާއިރާއަކީ ދިވެހިރާއްޖެ މިނިވަންކަން ނުވަތަ ހަގީގީ
ގައުމިއްޔަތުގެ ކުލުނުގެ ވ ށްކ ޅު ދިއްލި ދާއިރާ ބާރަށު ދާއިރާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބާރަށް، އުތީމު، ތަކަންދޫ، މި
ތިން ރަށުގައި އެބަ އ ތް ބައިވަރު، ބ ޑުވެގެންވާ އާސާރު. އަޅުގަނޑުމެންގެ ގައުމިއްޔަތާ ގުޅިފައި އ ތް ދާއިރާ.
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ؛ ހަނދާން ވެސް ނެތް މި ބޭފުޅުން، ހަނދާން ވެސް ނެތް. ވާނެ އެއްޗެއް ވާން ދޫކ ށްލާފައި އ ތީ.
ވާރުގެ ހަލާކުވަމުންދިޔައީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، ދުނިޔޭގައި އ ތް ހިރިގަލުގެ އެންމެ ބ ޑު ސަހަރާ ހއ.
ތަކަންދޫގައި. ވިސްނުން ވެސް ނެތީ މީގެން ލާރި ހޯދާނެ ގ ތް ވެސް ނެތް. ރޭގަނޑު ވިއްޔާ އެންމެން މަޖާކުރުމުގައި.
އެހެންވީމާ، ނުހުންނާނެތާ ވިސްނުމެއް ވެސް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބައްލަވާ! އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ހެރިޓޭޖު މަޝްރޫޢު
ބަރާބަރަށް އެބަ ކުރިއަށްދޭ. ބާރަށުގެ ޕ ލިސް ސްޓޭޝަން އެބަ ހިނގާ. ސްކޫލު ދަރިވަރުން އޭ.ސީގައި، ހަމައެކަނި
މާލޭގެ ސްކޫލުތަކެއް ނޫން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އޭ.ސީގައި ހުންނަންޖެހޭނީ. ރައީސް މުޢިއްޒު ގަބޫލުފުޅުކުރައްވަނީ
ރާއްޖޭގެ ކ ންމެ ދަރިވަރެއްގެ ވެސް އެ ކުއްޖާ ކިޔަވާ މާޙައުލަކީ އޭ.ސީން ފިނިވެފައިވާ މާޙައުލަކަށް ވާންޖެހޭނޭ. މުޅި
ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ސްކޫލެއް އޭ.ސީކ ށް ނިންމައިފި. ކަމެއްނުވެ އޯ ޢަބްދުލްޣަފޫރު ބުނެފި. ލަދުހަޔާތުގެ ކަންފުޅެއް ވެސް
ނެތީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހަނިމާދޫ ސްކޫލު ވެސް އޭ.ސީކ ށްފައި ހުރީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ؛
އޭގެ ބޭރުން މި އަހަރަށް ލަފާކުރާ އުއްމީދުކުރެވޭ ބާރަށުގައި މަލްޓި-ޕަރޕަސް ހޯލެއް އަންނާނެ ކަމަށް. ފިނޭންސް
މިނިސްޓަރ އަރިހުން އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބ ޑަށް އެދެން ބާރަށު ރައްޔިތުންގެ ފަރާތުން، ސްކޫލަކީ ހިޖުރަކުރުން މަދު
ސްކޫލެއް. ތިން ސަތޭކައަށް ވުރެ ގިނަ ދަރިވަރުން އެބަ ސްކޫލުގައި ކިޔަވާ. ސްކޫލަކު ހޯލެއް ނެތް. ހުރީ ވަރަށް ކުރީގެ
ހޯލެއް. އެ ތަން މަރާމާތުކ ށްގެން މި އުޅެނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބ ޑަށް އެދެން ހޯލެއް މި އަހަރު
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބޭނެކަން. އަޅުގަނޑު ކަށަވަރު، ޔަގީންކުރަން އެ ކަން ލިބޭނެ ކަމަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ؛
މުރައިދޫ އޭ.ޓީ.އެމެއް، ދިއްދޫއަށް ދާންޖެހެނީ މުރައިދޫ ރައްޔިތުން ބޭންކުގެ ޚިދުމަތް ހޯދަން. އެކަމަކު ދިވެހިންގެ
ބޭންކު، ދިވެހިންގެ ބޭންކު ކިޔަނީ. ރައީސް މުޢިއްޒަށް އެނގިވަޑައިގެންނެވީ އޭ.ޓީއެމަކީ ވެސް ކުޑަ ފައުންޑޭޝަނެއް
22

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 15 ވަނަ ޖަލްސާ 9 ނ ވެންބަރު 2026
އަޅާފައި ގެނެސް ޖަހާ އެއްޗެއްކަން. މި ބޭފުޅުން ވިސްނުމުގައި ވެސް ނެތް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ވިސްނުމުގައި ވެސް
ނެތް. އެހެންނަމަވެސް، މުޅި ރާއްޖެއަށް އެއް އަހަރުތެރޭ ހުރިހާ ރަށެއްގައި އޭ.ޓީ.އެމް އަޅައި ނިންމައިފި. ކ ންމެ
ރަށެއްގެ ރައްޔިތަކު ނުޖެހޭ މިހާރު ލޯންޗުގައި އަޅުގަނޑުމެން އަތ ޅު މީހުންނެއް ދުއިސައްތަ ރުފިޔާ ދީފައި ލޯންޗެއް
ހިފައިގެން، ލަޠީބެމެން ދިއްދޫއަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ނުޖެހޭ އޭ.ޓީ.އެމް ބޭންކުގެ ޚިދުމަތް ހޯދާކަށް ދާކަށް. މުރައިދޫގެ
ރައްޔިތުންނަށް އެކަން ފަހިކ ށްދީފި. ބަނދަރުގެ ބ ޑުހިލަ އ ން ދަ ވޭ. އަންނަނީ މިހާރު. މި ބޭފުޅުން ގައުމު
ދަރުވައިލާފައި ފައިބައިގެން ދިޔައިމަ ހިލަ ލިބުމުގެ ދަތިކަން މި އ ތީ. އިރާދަފުޅުކުރެއްވިއްޔާ ވަރަށް އަވަހަށް އެބަ ދޭ.
ހ ސްޕިޓަލު އަޕްގްރޭޑުކުރުމުގެ މަސައްކަތް އަތްލެވެމުން އެ އ ތް ދަނީ. އަތް ލެވެމުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކުރިއަށް
ބާރަށް އެބަ ދޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ކައުންސިލު އިދާރާގެ ގާތްގަނޑަކަށް ނިމިއްޖެ. ޕ ލިސް ސްޓޭޝަންގެ މަސައްކަތް
ގާތްގަނޑަކަށް ނިމިއްޖެ. މިސްކިތުގެ މަސައްކަތް ގާތްގަނޑަކަށް ނިމިއްޖެ. ދެން މި ދިޔައީ އުތީމާ ހަމައަށް. އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް؛ ވަގުތުކ ޅު މާ މަދީ މި ކަހަލަ ވާހަކައެއް ދައްކަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ؛ ބަނދަރު އަޕްގްރޭޑުކުރަން
އިރާދަފުޅުކުރެއްވިއްޔާ މި މަހު މ ބިލައިޒްވޭ. އިސްލާމިކް ސެންޓަރުގެ މަސައްކަތް ފެށުމުގެ ކުރިން، އިއްޒަތްތެރި
ރައީސަކީ އުތީމަށް ވަރަށް ރަނގަޅަށް ވަޑައިގެންނެވި ބޭފުޅެއް. އުތީމުގައި ހުރި ޣާޒީ ބަންޑާރައިންގެ މިސްކިތް ވަރަށް
ބ ޑުތަނުން ހުރީ ހަލާކުވެފައި . އެހެންވީމާ، އެ ތަނުގައި މި ޖެހެނީ މިސްކިތެއް އަޅަން. އެހެންވީމާ، އެ މިސްކިތް
އެޅުމުގެ ކުރިން އަޅަންޖެހޭ ވަގުތީ މިސްކިތުގެ މަސައްކަތް ބާރަށް އެބަ ކުރިއަށް ދޭ. ވޭސްޓް މެނޭޖްމަންޓު ސެންޓަރު
މަސައްކަތް ކުރިއަށް ދަނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަދި ހަމައެހެންމެ އުތީމު ރައްޔިތުންނަށް ވެސް ރަށުގައި ތިބެގެން
ފައިސާ ލިބޭނެ މަގުފަހިކ ށްދިނުމަށް ޓަކައި ބޭންކުގެ ޚިދުމަތް ދޭ އެބަ ބާރަށް ކުރިއަށް. ފުޓްސަލް ދަނޑުގެ މަސައްކަތް
ފެށިއްޖެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ވަރަށް ބާރަށް ކުރިއަށް ދަނީ. ކައުންސިލު އިދާރާގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ދަނީ އަދި
ހަމައެހެންމެ ހެރިޓޭޖުގެ މަޝްރޫޢާއި އުތީމު ގޭޓު ގެ މަސައްކަތް. ބޭނުމަކީ ރަށަށް ވީހާ ވެސް ގިނަ ފަތުރުވެރިން
ގެނެސް، ފަތުރުވެރިކަމުގެ ދާއިރާ ފުޅާކުރުން. އަޅުގަނޑުމެންގެ އާސާރުން އާމްދަނީ ލިބޭނެ ވަސީލަތްތައް ގާއިމުކުރުމަކީ
އަޅުގަނޑުމެންގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސްގެ ވައުދުފުޅެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ތަކަންދޫ ބަނދަރު ހެދުމުގެ މަސައްކަތް
ކުރިއަށް...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ވަގުތު ހަމަވީ. އާދެ! މިހާހިސާބުން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވާނަން
މިހާތަނަށް މި ކުރެވުނު ބަހުސާ ގުޅޭ ގ ތުން މިނިސްޓަރ އެއްޗެއް ވިދާޅުވާން ބޭނުންފުޅުވޭތޯ؟ ބޭނުންފުޅުވަންޏާ އެ
ފުރުޞަތު އަރުވާފައި ދެން ކުރިއަށް ގެންދާނީ.
23

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 15 ވަނަ ޖަލްސާ 9 ނ ވެންބަރު 2026
މިނިސްޓަރ އ ފް ފިނޭންސް އެންޑް ޕަބްލިކް އެންޓަރޕްރައިޒަސް ޙަސަން ޒަރީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު؛ އަޅުގަނޑު ބޭނުންވޭ ކުޑަކ ށް ލޯނުގެ ރިޕޭމަންޓުގެ
އަދަދުތައް ރަނގަޅުކ ށްލަން. މިހާރު މި ސަރުކާރުން މި ދިޔަ ތިން އަހަރު ތެރޭގައި 1.453 ބިލިއަން ޑ ލަރު ލޯނުގެ
ގ ތުގައި މި ދިޔަ ތިން އަހަރު ތެރޭގައި ދައްކާފައި މި އ ތީ. ދެން މި އަހަރުގެ ބަޖެޓު ފ ތުގައި އަޅުގަނޑުމެން
އ ންނާނެ، މި އަހަރު ބަޖެޓުގެ ސްޕީޗްގައި ވެސް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކ ށްފައި އ ންނާނެ މި އަހަރު މިހާތަނަށް ލޯނުގެ
ގ ތުގައި 10.4 ބިލިއަން މި އަހަރު ދެއްކިން. 1.453 ބިލިއަން ޑ ލަރު ތިން އަހަރު ތެރޭގައި ދައްކާފަ އި މި ވަނީ.
އެހެންވީމާ، އެކަން ރަނގަޅުކ ށްލަން. ދެން އަދި މި އަހަރު ނިމޭ އިރު އަޅުގަނޑު ފާހަގަކ ށްލާފައި އ ންނާނެ 11.7
ބިލިއަނަށް މި އަހަރުގެ ދައްކަންޖެހޭ ލޯނު އަރާނޭ. ދެން މި އަހަރު ލޯނާއި އަދި އިންޓަރެސްޓްގެ ގ ތުގައި
ދައްކަންޖެހިފައިވާ އަދަދަށް ބަލައިލާ އިރު މި އަހަރު މިހާތަނަށް އިންޓަރެސްޓާއި ލޯނު ރިޕޭމަންޓާ އެކު 14.5 ބިލިއަން
ދެއްކިފައިވޭ. އަދި މި އަހަރު ނިމޭ އިރު 16.2 ބިލިއަން ދައްކަންޖެހޭނެ. އެކަން ފާހަގަކ ށްލަން. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މިނިސްޓަރ. އާދެ! މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ދަނގެތި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
ޢަބްދުاله ރަޝީދަށް. މިހާރު ގަޑިން 3:02 މިނެޓު. 3:13 ގައި އަޞުރު ނަމާދަށް ގ ވާނެ. އެހެންވީމާ، އެ ވާހަކަ
ދަންނަވަމުން ފުރުޞަތުއަރުވާނަން. ކުރިއަށް ގެންގ ސްދެއްވާ!
ދަނގެތި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުاله ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މަރުޙަބާ މިނިސްޓަރ؛ އަދި މި ފުރިހަމަ ބަޖެޓުގައި މަސައްކަތްކުރި ކަމަށް ޓަކައި
މިނިސްޓަރާއި މިނިސްޓަރުގެ ޓީމަށް އަޅުގަނޑުގެ ފަރާތުން ވަރަށް ބ ޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. 59 ބިލިއަނަށް ވުރެ
ގިނަ ހުށަހެޅި މި ބަޖެޓާ ބެހޭ ގ ތުން އަޅުގަނޑު ދައްކައިލަން ބޭނުންވީ ހަމަ އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ 5 ރަށާ ބެހޭ ގ ތުން
ވާހަކަތަކެއް. މީގެ ކުރީގައި 2013 އިން 2018އަށް ވެސް މި ތަނުގައި އިދިކ ޅު މަސައްކަތް ކުރި އެއްވެސް ބަޔަކު
ނެތް އެއިރެއްގައި އ ތް ސަރުކާރަކާ އެއްކ ޅަކަށް ވޯޓުލާފަ އި. އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ސަރުކާރު 2023 އިން މިއަދާ
ހަމައަށް އައި އިރު ވެސް ވޭތުވެދިޔަ ދެ ބަޖެޓަކަށް ނެތް ވޯޓުލާފައި. އެހެންވީމާ، އެ ބޭފުޅުންނަށް ބަޖެޓާ ބެހޭ ގ ތުން
ވާހަކައެއް ނުދެއްކޭނެ. އަޅުގަނޑުމެންގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ޑރ. މުޙައްމަދު މުޢިއްޒު ވެރިކަމަށް އަންނަންވެގެން
ރަށްރަށަށް ކުރި ޒިޔާރަތުގައި ވަނީ އެ މަނިކުފާނު ކ ށްދެއްވާނެ ކަމަށް ވިދާޅުވި ކަންތައް ފ ތެއްގެ ސިފައިގައި ؛ ވަރަށް
24

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 15 ވަނަ ޖަލްސާ 9 ނ ވެންބަރު 2026
ގިނަ އިދިކ ޅު ފަރާތްތަކުން ވަނީ އެ ކަމަށް ޖޯކު ޖަހާފައި. އެކަމަކު ނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާ، އަޅުގަނޑުގެ
ދާއިރާގެ ފަސް ރަށު ރައްޔިތުން އެއީ ތެދު ކަމަށް ގަބޫލުކުރާނެ. އަދި އެ ހައްދަވަނީ ދ ގު ކަމަށް އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު
ޖެހިލާނަން އަޅުގަނޑު ދާއިރާގެ ފުރަތަމަ އދ. ދިއްދޫއަށް. އެވްރެޖުކ ށް ރާއްޖޭގެ އާބާދީގެ ގ ތުން ވެސް ކުޑަ ރަށެއް.
އެ ރަށުގައި މިހާތަނަށް އޭރުގައި 2018 އިން 2023 އަށް ވެރިކަން ކުރި މީހުން ކުޑަ ރަށެއް ބ ޑު ރަށެއް ނުބަލަ އި،
ރައްޔިތުންނާ އިދިކ ޅަށް ނިންމި ބަނދަރުގެ ބޭނުމެއް ނުހިފޭ އިނގޭތޯ. އެ ބޭފުޅުން ފުރަތަމަ ތިން އަހަރު ތެރޭ ބަނދަރު
ނިންމައިލާފައި، ދެ އަހަރު ތެރޭގައި ބަނދަރު އެއްގ ތަކަށް ވެސް ބޭނުންނުކުރެވޭ. ވަންނަ އުޅަނދެއް ވެއްޖިއްޔާމު
ކިރިޔާ ވެސް ގަދަވެއްޖިއްޔާމު އުޅަނދެއް ނުބެހެއްޓޭ. އަޑިއަށް ދަނީ. ނަމަވެސް، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ މި ދިޔަ އަހަރު
އެ ރަށަށް ކުރެއްވި ދަތުރުގައި ރައްޔިތުން ބޭނުންވި ގ ތަށް، އެ ރައްޔިތުން ބޭނުންވި ގ ތަށް ބާރު ސްޕީޑުގައި
މަސައްކަތްކުރަމުން އެ ދަނީ. 2023ގައި ވެރިކަމަށް އައި އިރުގައި އ ތީ އެ ރަށުގެ ބޯފެނާއި ނަރުދަމާ އެއްކ ށް
ހަލާކުވެފައި. އިރާދަކުރެއްވިއްޖެއްޔާ މިހާރު އެ މަސައްކަތް އެހެން ބަޔަކާ ހަވާލުކ ށްގެން މި ބަޖެޓު ތެރެއިން
ކުރިއަށްދާނެ. އެ ރަށުގައި ފުޓްސަލް ދަނޑެއް ވަނީ ނިންމަވާފައި. އެ ރަށުގައި ޞިއްޙީ މަރުކަޒު، ވޭތުވެދިޔަ ވިހި
އަހަރު ތެރޭ ޞިއްޙީ އެއްވެސް ކަމެއް ނުކުރެވޭ. އެންބިއުލަންސްގަނޑެއް ލިބުނީ. ޞިއްޙީ މަރުކަޒެއް ބާރަށް އެބަ
ކުރިއަށްދޭ. އެފް.އާރު.ސީ ބިލްޑިން 90% ނިމިފައި ހުރީ. އިންޑޯ ޖިމާ އެއްޗެހި ރާވަމުންދަނީ. އައުޓްޑޯ ޖިމް ނިމިފައި
ހުރީ. އެ ރަށުގައި ގިރާ ސަރަހައްދު އ ތީ ސަރވޭކ ށް ނިމިފައި. މި ފެށޭ އަހަރު ތެރޭގައި އެ މަސައްކަތް ވެސް
ކުރިއަށްދާނެ. ދެން އ ތީ މަންދޫ. މަންދޫގައި އެ ބޭފުޅުން ކ ންމެ ވެރިކަމެއްގައި ވެސް އެ އިރެއްގައި އ ންނަ ސަރުކާރު
ގެންނަނީ، ސަރުކާރެއް ގެންނަނީ ކ ންމެ އަހަރަކު ސްކޫލެއްގެ އުއްމީދުގައި. ނަމަވެސް، މި ވޭތުވެދިޔަ ތިން ވެރިކަމުގައި
ވެސް އެ ބޭފުޅުން އެ ބޭނުންވި ކަންތައް، ބާރަ ކްލާސްރޫމާއި މަލްޓި ޕަރޕަސް ހޯލާ އެއްކ ށް އެ ކަންތައްތައް ވަނީ
ނުކ ށްދީފައި. ނަމަވެސް، މި ވެރިކަމުގައި ރައީސް ޑރ. މުޢިއްޒު ވީ ވައުދާ އެއްގ ތަށް އެ ރަށުގެ ސްކޫލު ބާރަ
ކްލާސްރޫމާއި މަލްޓި ޕަރޕަސްއާ އެއްކ ށް މިހާރު ބާރަށް ކުރިއަށް އެބަ ދޭ. އެ ބޭފުޅުންނަށް ވަނީ ފުޓްސަލް ދަނޑެއް
ނިންމަވައިދެއްވާފައި. އަދި އެ ބޭފުޅުންގެ ބަނދަރު ވަނީ ކުރީގައި ވެރިކަންކުރި މީހުން ރައްޔިތުންނާ އިދިކ ޅަށް އެ
މަސައްކަތް ފަށާފައި. ގާތްގަނޑަކަށް އެ މީހުންނަށް ބޭނުންނުކުރެވޭ ކަހަލަ ގ ތަކަށް އ ތީ. ނަމަވެސް، ރައްޔިތުން
އެދިލެއްވި ގ ތަށް މި ދިޔަ ހަފުތާ ތެރޭގައި ވަނީ ރާއްޖޭގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އެ ކަންތައް އެޕްރޫވްކ ށްފައި ފިނޭންސް
މިނިސްޓަރަށް ފ ނުވާފައި. އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން މި ފެށޭ އަހަރު ތެރޭގައި އެ ރައްޔިތުން އެދިލެއްވި ގ ތަށް އެ
ކަންތައްތައް ހަމަޖެހިގެންދާނެ ކަމަށް. ބަނދަރުގެ އެތެރެކ ޅަށް ގާތްކުރެވޭ ގ ތަށް އަދި ބަނދަރަށް އ އިވަރު ދެމޭގ ތަށް
ކަނޑައިލަދެއްވާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން މި ބަޖެޓު ތެރޭގައި ހިމެނިގެންދާނެ ކަމަށް. ހަމައެއާއެއްކ ށް އެ
ރަށުގައި ވަނީ ދެ ބުރީގެ ޞިއްޙީ މަރުކަޒެއް ވެސް އަލަށް އިނގޭތޯ، ވޭތުވެދިޔަ ވިހި އަހަރުތެރޭ ޞިއްޙީ މަރުކަޒު
25

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 15 ވަނަ ޖަލްސާ 9 ނ ވެންބަރު 2026
އެއްވެސް ކަމެއް ނުކ ށްދޭ. އާ އިމާރާތެއް ވެސް އެބަ ދޭ ކުރިއަށް. އެ ރަށަށް ވަނީ މިހާރު ތަކެތި ޖަމާކުރެވިފައި
ޞިއްޙީ މަރުކަޒު އަޅަން. އޭ.ޓީ.އެމެއް އެޅިއްޖެ. ފުޓްސަލް ދަނޑެއް ނިމިއްޖެ. ބ ޑު ފުޓުބޯޅަ ދަނޑު އެބަ ދޭ ކުރިއަށް
އެ ރަށުގައި. ދެން އަޅުގަނޑު ޖެހިލާނީ އދ. ދިގުރަށަށް، ތިންވަނަޔަށް އާބާދީގެ އެންމެ ބ ޑު ރަށަށް. އަޅުގަނޑު
ބޭނުންވޭ އެ ރަށުގައި ކުރަން. އެމް.ޑީ.ޕީ ސަރުކާރުން އެ ރަށުގައި ނިމިފައި އިނީ ހަމައެކަނި އޭ.ޓީ.އެމަކާއި، ޞިއްޙީ
މަރުކަޒުގެ އެކްސްޓެންޝަނެއް އިނގޭތޯ ފަސް އަހަރުތެރޭ. ވަރަށް އެމް.ޑީ.ޕީ ރަށެއް އިނގޭތޯ. ނަރުދަމާއާއި، ބޯފެނާ
ނުނިމޭ. ބަނދަރު ނުނިމޭ. މިސްކިތް ނުނިމޭ. ޔޫތް ސެންޓަރު ނިމުނު އިރު ހުރީ ހަލާކުވެފައި. ބޭނުމެއްނުހިފޭ. މި
ސަރުކާރު އައިފަހުން ޑ ލަރު އޭ.ޓީ.އެމެއް ލައިފި. ބ ޑު ފުޓުބޯޅަ ދަނޑު އެބަ ދޭ ބާރަށް ކުރިއަށް. ސްކޫލު އިމާރާތް އެބަ
ދޭ. އާރު.ޑީ.ސީ، އޭރު އާރު.ޑީ.ސީ މިހާރު އެމް.ޓީ.ސީ.ސީ. އާރު.ޑީ.ސީއަށް ގެނައި، މަގު ހަދަން ގެނައި ވެހިކަލް
ހަމައެކަނި އަޅުގަނޑު ލިބުނު މައުލޫމާތުން ނޭރުވި އ ތީ އދ. ދިގުރަށަށް. ސަބަބަކީ ކީއްވެތޯ؟ އެ ބޭފުޅުންނަށް ބިން
ނުދިނީ. އެމް.އެން.ޔޫ ބިލްޑިންއަށް ބިން ދީފައި މަސައްކަތް ފަށަން ޕްރ ޖެކްޓު ޓީމު އަރުވަން އުޅުނީމަ އެ ތަނަށް
މަސައްކަތްކުރިޔަ ނުދީ ހުއްޓުވައިލާފައި އ ތީ ކައުންސިލުން. ހަމައެއާއެއްކ ށް ޕ ލިސް ޕޯސްޓު ވެސް މަސައްކަތްނުކުރެވި
އ ތީ ހުއްޓުވައިލާފައި އާރު.ޑީ.ސީއަށް ބިން ނުދިނުމުގެ ސަބަބުން. މި ވަގުތު އެމް.ޓީ.ސީ.ސީން ކުރަމުންދަނީ އެ ރަށުގެ
ގިރާ ސަރަހައްދުގެ މަސައްކަތް. ގިރާ ސަރަހައްދުގައި މަސައްކަތްކުރަމުންދާ އިރު ކައުންސިލުން މިހާރު އެ ރަށުގެ
އެކްސްކަވޭޓަރު ދުއްވުން ވެސް މަނާކ ށްފައި އ ތީ. އެމް.ޓީ.ސީ.ސީއަށް ބިން، ބިމުގައި އ ތް ސައިޒު ކުޑަކުރަން ވެސް
އަންގާފައި އ ތީ. ގިރާ ސަރަހައްދުގައި ޖަހަމުންދާ ޖިއޯ ބޭގުތަކުގެ ވެލި އަޅަމުންދާ މަސައްކަތްތަކަށް ވެސް ވަނީ
ކައުންސިލުން ހުރަސްއަޅާފައި. ނިންމާފައި ހުޅުވަން ތައްޔާރުވެފައި އ ތް، ހުޅުވަން ތައްޔާރުވެފައި އ ތް އައުޓްޑޯ ޖިމް
ވެސް ވަނީ ހަލާކުކ ށްލާފައި އެ ބޭފުޅުން އިނގޭތޯ. ދިވެހި ދައުލަތުން އެ ރަށުގައި ކަމެއް މި ވަގުތު ނުކުރެވިގެން
އުޅެނީ، އަޅުގަނޑު ބޭނުންވޭ މުޅި ރާއްޖޭގެ ސަމާލުކަމަށް އަދި ދިގުރަށު ރައްޔިތުންގެ ވެސް، އަޅުގަނޑު މި އައީ
އިއްޔެ ނޫން އިހަށްދުވަހު ދިގުރަށަށް ގ ސްފައި. އަޅުގަނޑު ދާއިރާގެ ދިއްދޫ ފިޔަވައި ހުރިހާ ރަށަކަށް ގ ސްފައި
އިނގޭތޯ. އެ ބޭފުޅުން ބޭނުންވޭ އަޅުގަނޑު ބަޖެޓު ބަހުސްގައި ބައިވެރިވެފައި މި ވާހަކަ ދައްކަން އިނގޭތޯ.
އިރާދަކުރެއްވިއްޖެއްޔާ ބ ޑުހިލަ ލިބުނީމަ އެ ރަށުގެ ބަނދަރު މަސައްކަތް ދާނެ. ދެން ނުފެށިފައި ހުރި މަސައްކަތްތަކަކީ
ވެސް އެ ރަށުގެ ކައުންސިލުން ސަރުކާރަށް އެއްބާރުލުންނުދީގެން ނުފެށިފައި ހުރި މަސައްކަތް އިނގޭތޯ. ދެން
އަޅުގަނޑު ޖެހިލާނަން އަޅުގަނޑުގެ އަނެއް ރަށްކަމުގައިވާ އދ. އ މަދޫއަށް. އ މަދޫ ވަނީ ސުނާމީގައި ހަލާކުވި ގ ތަށް
ބަނދަރު ބޭނުންނުކުރެވިފައި. ނަމަވެސް، މިހާރު ވަނީ ރައްޔިތުން ބޭނުންވި ގ ތަށް ބޭނުންވާ ބަދަލުތަކާ އެއްކ ށް 90%
މަސައްކަތް ބަނދަރުގެ ވަނީ ނިމިފައި. އެ ރަށުގައި ބ ޑުހިލަ ޖަހައި ގިރާ ސަރަހައްދުގެ މަސައްކަތް ވަނީ ނިންމާފައި.
އެ ރަށުގައި ޕ ލިސް ސްޓޭޝަނެއް އެބަ ދޭ. އެ ރަށުގައި ސްކޫލު އެބަ ދޭ. ފުޓްސަލް ދަނޑު ނިންމައިފި. ޑ ލަރު
26

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 15 ވަނަ ޖަލްސާ 9 ނ ވެންބަރު 2026
އޭ.ޓީ.އެމެއް އެބަ ހުރި. އެ ރަށުގައި ބ ޑު ފުޓުބޯޅަ ދަނޑު އެބަ ދޭ ކުރިއަށް. އެ ރަށުގައި ސްކޫލު މަސައްކަތް ވެސް
އެބަ ދޭ ކުރިއަށް. އެ ރަށުގެ ބޯފެނުގެ މަސައްކަތް % 90 ނިމި އިރާދަކުރެއްވިއްޖެއްޔާ މި އަހަރު ޑިސެންބަރުމަހު
ފަހުކ ޅު ނަމަވެސް ޚިދުމަތްދެވޭނެ. ދެން އ ތީ ދަނގެތި. ދަނގެތީގައި އެ ރަށު ރައްޔިތުން އެންމެ ބޭނުންވާ ކަންތައް،
މި އަންނަ އަހަރުގައި އެ ރަށުގެ ހަތާވީސް ހެކްޓަރުގެ ބިމުގެ ޢަމަލީ މަސައްކަތް ފެށިގެންދާނެ. އެ ރަށުގެ ބަނދަރު
މިހާރު އެ އ ތް ބަނދަރުގެ ތިން ގުނަޔަށް ސައިޒު ބ ޑުވެގެން އެބަ ކުރިއަށްދޭ. ގާތްގަނޑަކަށް ބުނާ ނަމަ ފިފްޓީ
ޕަރސެންޓު މަސައްކަތް މިހާރު ކުރިއަށް އެބަ ދޭ، ނިމިފައި އ ތީ. އެ ރަށުގައި ކުރީ ސަރުކާރުން ހަލާކުކ ށްފައި އ ތް
ބޯފެން، މި ސަރުކާރު އައިފަހުން އެއްކ ށް ނަގަ އި ނިންމާފައި ވަނީ ރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތްދޭ ފަށާފައި. އާ ކޯޓު
އިމާރާތެއް ވަނީ ނިންމަވާފައި. އ ފީސް އިމާރާތުގެ % 85 ވަނީ ނިމިފައި. އެފް.އާރު.ސީގެ 90% ނިމިފައި. އައުޓްޑޯ
ޖިމެއް އިނީ ނިމިފައި. ސްކޫލު އިމާރާތް އެބަދޭ ކުރިއަށް. އެ ރަށު ރައްޔިތުން ބޭނުންވެގެން ބިން ބަދަލުކުރަން، މިހާރު
ޞިއްޙީ މަރުކަޒު އަޅަން ބޭނުންވާ ތަން ބަދަލުކުރަން ބޭނުންވާތީ ޞިއްޙީ މަރުކަޒު މަސައްކަތް ނުފެށިފައި އ ތީ. މާ
ގިނަ ދުވަހެއް ނުވަނީސް ފަށާނެ. އެ ރަށުގެ ޕ ލިސް ޕޯސްޓް ނުފެށިފައި އެހެރީ އެ ބޭފުޅުން ބޭނުންވަނީ ސްޓޭޝަނަކަށް
ބަދަލުކުރަން. އަދުގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އެ ކަން ވެސް ކ ށްދެއްވައިފި. ފުޓުބޯޅަ ދަނޑު އެ ބޭފުޅުން ބޭނުންވަނީ ފީފާ
ސްޓޭންޑަޑް ދަނޑަކަށް ބަދަލުކުރަން. އެ ކަން ކުރުމަށް ޓަކައި އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ މާ ގިނަ ދުވަހެއްނުވެ ސ އިކުރެވޭނެ.
އެ ކަން ވެސް ވަނީ އެޕްރޫވްކ ށްދެއްވާފައި. އެ ރަށުގެ އާ ސްޓެލްކޯ އިމާރާތެއް ވެސް ވަނީ އަޅައި ނިންމާފައި އިނގޭތޯ.
ދެން ކ ން ވާހަކައެއްތޯ މި ދައްކަނީ؟ ސަތޭކަ އަށްޑިހަ މިލިއަން ކުރީ ފަސް އަހަރު ތެރޭގައި ޚަރަދުކުރިއޭ. 2018 އިން
ތޭވީހަށް. ކ ން ކަމެއްތޯ އަޅުގަނޑު ދާއިރާގައި ކުރީ؟ އަޅުގަނޑު ދާއިރާގެ ރައްޔިތުންނަށް އެނގޭނެ އަޅުގަނޑުމެން
މިހާރު ތި ބުނި ދުއިސައްތަ ތިރީސް، މިތާ ވާހަކަދެއްކެވި ކ ންމެވެސް މެންބަރަކު ބުނި ދުއިސައްތަ ތިރީސް ބިލިއަން
މިހާތަނަކަށް ޚަރަދުކ ށްފިއޭ. އަޅުގަނޑު ދާއިރާގައި އެ ކަން އެހެރީ ފެންނާށޭ. އަޅުގަނޑު އެދެން އަޅުގަނޑުގެ ކުރީގައި
އެ ތަނެއްގައި އުޅުނު އެކުވެރި ރައްޔިތުން މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނަށް ހިނގާށޭ ހއ.އަށް ނުގ ސް އަޅުގަނޑުގެ
ދާއިރާއަށް ބަލައިލަން ދާން. ކ ން ވާހަކައެއްތޯ ދައްކަން އ ންނާނީ؟ އެހެރީ ފެންނަން. ޢަމަލީ ގ ތުން ފެންނަން އެހެރީ.
މި ރައީސަކީ ވައުދުވެއްޖެއްޔާ ވައުދު ފުއްދާ ރައީސެއްކަން ގައިމުވެސް ހަމަ ދަނގެތީ ދާއިރާގެ ފަސް ރަށު ރައްޔިތުން
ގަބޫލުކުރާނެކަމާ މެދު އަޅުގަނޑު ޝައްކެއްނުކުރަން. އަޅުގަނޑު އު އްމީދަކީ މި ފެށޭ، މި ފެށޭ ބަޖެޓު ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ
ރައްޔިތުންނަށް އާ ތަނަވަސްކަމާއި އާ އު އްމީދުތަކެއް ލިބިގެންދާނެކަމަށް. ވަރަށް ބ ޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
27

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 15 ވަނަ ޖަލްސާ 9 ނ ވެންބަރު 2026
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާހިސާބުން ދެން އިތުރު މެންބަރަކަށް ވާހަކަދައްކަވަން
ފުރުޞަތުއަރުވާ ވަރަށް ވުރެ ނަމާދު ވަގުތު ކައިރިވެއްޖެ. އެއީ 3:13ގައި ނަމާދަށް ގ ވާނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު
ގަސްތުކުރަނީ މިހާހިސާބުން ހުސްވަގުތުކ ޅެއް ނަގަން. ނަގާފައި ދެން ބަހުސް ކުރިއަށްގެންދަން ފަށްޓާނީ 4 ޖަހާއިރު.
އެހެންވީމާ، މި ވަގުތުން ފެށިގެން ހަތަރަކާ ހަމައަށް މެންބަރުންނަށް ހުސްވަގުތުކ ޅެއް މި އެރުވީ. ދެން އަލުން އެނބުރި
މަސައްކަތަށް އަންނާނީ މިއަދު ހަވީރު 4 ޖަހާއިރު. ވަރަށް ބ ޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
}ހުސްވަގުތުކ ޅު: 15:12 އިން 16:00 އަށް{
(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ ؛ މަޖިލީހުގެ ނައިބު ރައީސް އަޙްމަދު ސަލީމް)
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
.` މި ދަންފަޅީގެ މަސައްކަތް ފެށުނީ. އެންމެ ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝާހިދަށް.
ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝާހިދު ވާހަކަދެއްކެވުން :
.` ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 96 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގައި ބަޔާންކުރާފަދައިން ކ ންމެ
އަހަރެއްގެ ނ ވެންބަރުމަހުގެ އެއްވަނަ ދުވަހުގެ ކުރިން މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހަށް ދައުލަތުގެ ފިނޭންސް މިނިސްޓަރު
ކުރިއަށް ލަފާކުރާ އަހަރުގެ ބަޖެޓު ހުށަހެޅުމަށް މި ވަނީ ގާނޫނުގައި ބަޔާންކ ށްފައި. އެ ގ ތުގެ މަތީން މި އިއްޒަތްތެރި
މަޖިލީހަށް މި ވަނީ މި ބަޖެޓު ހުށަހެޅިފައި. އަދި ހަމަ އެއާއެއްކ ށް މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދު ބުނާ ގ ތުން ހަތް ދުވަހުގެ
މުހުލަތެއް ދިނުމަށްފަހުގައި މި ބަޖެޓާ ގުޅޭ ގ ތުން މި އި އްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން ދެކެވަޑައިގަންނަވާ ގ ތެއް
ނުވަތަ މި ބަހުސްގައި ބަހުސްކުރެއްވުމަށް މި ވަނީ ފުރުޞަތު ހުޅުވިފައި. އެ ގ ތުން މިއަދަކީ މިއީ މި ބަޖެޓާ ގުޅޭ
ގ ތުން މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގައި ބަހުސްކުރެވޭ ދުވަހަކަށް ވާތީވެ އަޅުގަނޑު ވެސް މި ބަހުސާ ދޭތެރޭގައި ދެކޭ ގ ތް
ހާމަކުރުމުގެ ގ ތުން ވަގުތަކަށް މި އެދުނީ. އެގ ތަށް ބަލާ އިރު، މުޅި މި ބަޖެޓަށް ބަލާ އިރު ބަޖެޓުގެ ޖުމުލަ އަދަދު
59.7 ބިލިއަން ރުފިޔާގައި ހިމެނިގެންދާ އިރު، ޚަރަދުވާނެ ކަމަށް ލަފާކުރެވޭ އަދަދަކީ 52.6 ބިލިއަން ރުފިޔާ. ހިލޭ
އެހީއާއި އާމްދަނީގެ ގ ތުގައި ލިބޭނެ ކަމަށް ލަފާ މި ކުރަނީ 43.2 ބިލިއަން ރުފިޔާ. ބަޖެޓުން ޚަރަދުކުރުމަށް
ނިންމާފައިވާ ދާއިރާތަކަށް ބަލާ އިރު، ޞިއްޙީ ދާއިރާއަށް ބަލާ އިރު، މީގެތެރެއިން 10.2 މިލިއަން ރުފިޔާ މި
ޚާއްސަކުރެވިގެން މި ދަނީ ޞިއްޙީ ދާއިރާއަށް. އި އްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖޭގެ
28

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 15 ވަނަ ޖަލްސާ 9 ނ ވެންބަރު 2026
ރައްޔިތުންގެ އެންމެ ބ ޑު ކަންބ ޑުވުމަކަށް ހުރިހާ ސަރުކާރެއްގައި ވެސް ވެފައި މި އ ންނަނީ ރައްޔިތުންނަށް ޞިއްޙީ
ޚިދުމަތްތައް އެންމެ ރަނގަޅު ގ ތުގައި ފޯރުކ ށްނުދެވޭ މައްސަލަ. އެހެންކަމުން، އަދުގެ ސަރުކާރުން އެންމެ ބ ޑު
އިސްކަމެއްދެއްވާ އެއް ކަމެއް ރައްޔިތުންގެ ދުޅަހެޔ ޞިއްޙަތު ސަލާމަތުން ރައްޔިތުންނަށް ފޯރުކ ށްދިނުމަށް ޓަކައި އެ
ޚިދުމަތް ފޯރުކ ށްދިނުމަށް ބޭނުންވާ ވަސީލަތްތައް، ހަސްފަތާލުތަކާއި ބޭސްތަކާއި ޑ ކްޓަރުންނާއި ނަރުހުންނާއި ތަމްރީނާއި
މިހެން ގ ސް މި ހުރިހާ ކަމެއް، ޞިއްޙަތާ ގުޅުން ހުރި ހުރިހާ ކަމެއް ކުރުމަކީ އަދުގެ ސަރުކާރުގެ އެންމެ، އެންމެ
ބ ޑު އެއް އިސްކަމެއްދޭ އެއްކަން. ވަކިން ޚާއްސަކ ށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ވަރަށް އިސްކަމެއް ދެއްވާ
ދިވެހި ހުރިހާ ރައްޔިތުންގެ ޞިއްޙަތާ ދޭތެރޭގައި. އެހެންވެގެން މި ބަޖެޓުގެ އެންމެ އިސްކަމެއް ދެވިފައި މިވާ ބަޖެޓުގެ
10.2 ބިލިޔަން ރުފިޔާ ޚާއްސަކުރެވިގެން މި ދަނީ ޞިއްޙަތު، ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ޞިއްޙަތު ސަލާމަތްކ ށް،
ޞިއްޙަތަށް ކުރާ ހޭދައެއްގެ ގ ތުގައި މިހާ ބ ޑު ބަޖެޓެއް މި ފ ތުގައި މި ހިމެނިގެން މި ދިޔައީ. އެހެންވީމާ، މީގެ
ނަތީޖާއަކީ ކ ބައިތޯ؟ މީގެ ނަތީޖާއަކީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދާ ހަމައަށް ވެސް އަ އި އިރުގައި މި ރައްޔިތުންގެ ގިނަ
ޝަކުވާތަކެއް އެކުލެވިގެން މި އަންނަނީ ބޭސްފަރުވާ އޭގެ އެންމެ ރަނގަޅު ގ ތުގައި ނުލިބޭ މައްސަލަ. ބޭސްތައް ނުލިބޭ
މައްސަލަ. ދެން މިހެން ބަޖެޓުގައި ބަހުސްގައި ވާހަކަދައްކާ އިރު އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނައިލަން އެބަ ޖެހޭ
އަޅުގަނޑުމެން ދައްކަންޖެހޭ، މިއީ ބަޖެޓެއް އެކުލެވިގެން ބަޖެޓު ހުށަހަޅައިގެން ބަޖެޓަށް މަސައްކަތްކުރާ އިރު
އެއްވެސްހާލެއްގައި އަޅުގަނޑު ދެކޭ ގ ތުގައި އިދިކ ޅެއް ވިޔަސް، އެއްކ ޅެއް ވިޔަސް އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނަންޖެހޭނެ
މިއީ ސިޔާސީ ވާހަކަދައްކަންޖެހޭ ވަގުތެއް ނޫން. މި ކަމުގެ ހަގީގަތާ ހަމައަށް އަޅުގަނޑުމެން ދާން އެބަޖެހޭ. އެންމެ
ފުންމިނަށް ފީނަން އެބަ ޖެހޭ. ބަޖެޓަކުން، ބަޖެޓު މި ހުށަހަޅަނީ ކީއްކުރަންތޯއާއި، ބަޖެޓުން މި ޚަރަދުކުރެވިގެން މި
ދަނީ ކ ންކ ން ކަމަކަށްތޯއާ. ޝައްކެއްނެތް! ސަރުކާރުން ރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތްދިނުމަށް ޓަކައި އެތައް ވަ އުދުތަކެއް
ވެގެން މި އަންނަނީ. ރައްޔިތުން ގާތަށް ގ ސް އެ ރައްޔިތުން އެދޭ ކަންކަމަށް ވައުދުވެގެން ސަރުކާރު މި ހަވާލުވަނީ
ކ ންމެ ވެރިޔަކު ވެސް. އެ ރައްޔިތުން އެދޭ ގ ތަށް އެ ވެރިކަމެއްގެ ތެރޭގައި ކަންތައްތައް ކ ށްދިނުމަށް ޓަކައި ރެއާއި
ދުވާލު ވަރަށް ބުރަ މަސައްކަތެއްކުރަމުންދާތަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަނީ. ވަކިން ޚާއްސަކ ށް އަޅުގަނޑުމެންގެ
ސަރުކާރުން މި މަސައްކަތްކުރަމުންދާ އިރު ތިން އަހަރުގެ ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން ވީ ކ ން ކަމެއްތޯ އެންމެ ފުރަތަމަ ވެސް ،
ވަރަށް ފަސޭހަ. ވަރަށް ފަސޭހަކ ށް އަޅުގަނޑުމެން ކ ންމެ ރައްޔިތަކު ހަމަ ބުނެލާއިރަށް ބުނާނެ، ކ ންކަމެއްހެއްޔޭ ވީ.
މި އަހަރުގެ ބަޖެޓު މި ދިޔައީއޭ ތި ބުނާ ފަސްދ ޅަސް، ހަތްދިހަ ބިލިއަން ރުފިޔާ ހުސްވެއްޖެއޭ. އަހަރެމެން ރަށަށް ވީ
ކ ންކަމެއްހެއްޔޭ. ނޫނީ އަހަރެމެންނަށް ވީ ކ ންކަމެއްހެއްޔޭ. މިހެން ބުނާ އިރު އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނައިލަން އެބަ ޖެހޭ
މި ފަސްދ ޅަސް ހަތް ބިލިޔަން ، މިސާލަކަށް މި އަހަރުގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ފާސްކ ށްގެން ޚަރަދުކުރަމުންދާ އިރުގައި
މިއީ އަންދާޒާކުރާ ބަޖެޓެއް. އެ ވަރަކަށް ނުވެސް ލިބޭ. ގިނަ ފަހަރަށް ރާއްޖެ އާމްދަނީ އިތުރަށް، ހިލޭ އެހީއެއް ވެސް
29

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 15 ވަނަ ޖަލްސާ 9 ނ ވެންބަރު 2026
ނުލިބޭ. ލިބޭ އެއްޗަކުން ވެސް މި ޚަރަދުކުރަން މި ޖެހެނީއަކީ ހަމައެކަނި މި ދެންނެވި ބަލިމީހުންގެ ބޭސްތަކަށް
އެކަންޏެއް ނޫން. ކިޔަވާ ކުދިންގެ ލޯނުތަކަކަށް ނޫން ނުވަތަ ބޯހިޔާވަހިކަމަށް އެކަންޏެއް ނޫން. މީގެ އެންމެ ދެރަ
ކަމަކީ، އެންމެ ހިތާމަ އަޅުގަނޑުމެން ކުރާ ކަމަކީ، އަޅުގަނޑުމެން އެންމެ ހިތްދަތިވާ ކަމަކީ، ސަރުކާރަކާ ހަވާލުވެގެން
ސަރުކާރުން ރައްޔިތުންނަށް މި ޚިދުމަތް ފޯރުކ ށްދެމުންދާ އިރުގައި މި ލިބޭ އާމްދަނީން ވެސް އެ ރައްޔިތުންނަށް
ވެވަޑައިގަންނަވާ ވަ އުދާ އެއްގ ތަށް އެ ކަންކަން އެންމެ ފުރިހަމައަށް ނުކުރެވޭ އެންމެ ބ ޑު މައްސަލައަކީ
އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ލިބޭ ބަޖެޓުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ ޖެހޭ ކުރީގެ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވާރުތަވެފައި މި އ ތް
ބ ޑު ދަރަނި ދައްކަން. އެއީ އެންމެ ހިތްދަތިވާކަން އިނގޭތޯ. އެއީ ބައެއް ބޭފުޅުން ވިދާޅުވާނެ، ވަރަށް ފަސޭހައިން
ވިދާޅުވާނެ ކީއްކުރަންހެއްޔޭ ކަލޭމެންނަށް އެނގިގެން ނޫންހެއްޔޭ ވެރިކަމާ ހަވާލުވީ ތިޔަ ދަރަނި ދައްކަން ޖެހޭކަން. ތިޔަ
ދަރަނި އ ތްކަން. އަޅުގަނޑުމެން، ނޫނީ އަހަރެމެން ބަލާކަށް ނުޖެހެއޭ ދަރަނި ދެއްކިތޯ، ނުދެއްކިތޯ. އަހަރެމެންނަށް
ލިބެންޖެހޭ ހައްގުވާ މިންވަރު ދޭށޭ. އެހެންނަމަވެސް، ހަގީގަތަކީ މިއީ ދައުލަތެއް. ދައުލަތުގެ ޒިންމާއެއް ވެސް
އ ންނާނެ. ދައުލަތުގެ ވެރިމީހާގެ މައްޗަށް ޒިންމާއެއް މި ދައުލަތާ މި ރާއްޖެއާއި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ހިމާޔަތްކ ށް ، މި
ރައްޔިތުންނަށް ހިތްހަމަޖެހުމާއި އުފަލާއި އަރާމުގައި ، ރައްޔިތުންނަށް ދިމާވާ ކ ންމެ ކަމެއްގައި ގައުމާއި ދީނާ މި ހުރިހާ
ކަމެއް ހިމާޔަތްކުރުމަކީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ، ދައުލަތުގެ ވެރިޔާގެ މައްޗަށް ލާޒިމު ކަމެއް. އެހެންވީމާ، މި ދެންނެވި
ގ ތަށް ކުރީގައި ނަގާފައި ހުރި ލޯނު ނުދައްކާ، އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރުކާރުން އަޅުގަނޑުމެން ޚަރަދުކުރި އެއްޗެއް
ނޫނޭ، އެ ބަހައްޓާނީއޭ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބޭ އެއްޗަކުން އަޅުގަނޑުމެންނޭ ގައުމު ހިންގާނީ. މިއަށް، މިހާރު މި
ރައްޔިތުންނަށް އަޅުގަނޑުމެން ވެފައި ހުރި ވައުދުތައް ފުއްދުމަށް ޓަކައި މި ގ ތަށޭ އަޅުގަނޑުމެން ދާނީ. މިހެން ބަލާ
އިރު މި ގ ތަށް ދެވޭކަށް ނެތޭ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ސަބަބަކީ އަޅުގަނޑުމެން ހަވާލުވި އިރުގައި ، އަނެއްކާވެސް
ދަންނަވަން ޖެހެނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ މިހިރަ ހ ސްޕިޓާ ވެސް، ހަސްފަތާލަށް، މި ފަންސަވީސް ބުރީގެ ހަސްފަތާލަށް
ވެސް މި އިނދީ ރަހުނުކ ށްފަ އި. އެއަށް ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާ ނުދައްކާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެތާނގެ ތެރެއަށް ނެތް
ވަދެވޭކަށް. ތަޅުލަފާނެ. އެހެން ގ ތަކަށް ދަންނަވާ ކަމަށް ވަންޏާ ބޭރުން ބަޔަކު އައިސް އެތާ ތަޅު އަޅުވަފާނެ މި ލޯނު
ނުދައްކައިފިއްޔާމުން، މި ފައިސާ ނުދައްކައިފިއްޔާ. ދެން ކިހިނެއްތޯ އެ ތަނުން އަޅުގަނޑުމެން ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް
ޚިދުމަތް ފޯރުކ ށްދޭނީ؟ މިސާލެއް މި ދެންނެވީ. އެ ގ ތަށް ހަދާ ވާހަކައެއް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް، މިއީ ގިނަ ފަހަރަށް،
ބައެއް ފަރާތްތަކުން ވިދާޅުވާނެ ވަރަށް ފަސޭހައިން، ތިއީ އަޅުގަނޑުމެންނާ ބެހޭ ކަމެއް ނޫނޭ. ތި ބޭފުޅުންގެ ޒިންމާއެކޭ
ތި ލޯނު ދެއްކުން. ހަވާލުވީ ކީއްކުރަންހެއްޔޭ. އެހެނެއް ނުބުނެވޭނެ އިނގޭތޯ. އެހެނެއް ނުބުނެވޭނެ. މިއީ ގައުމެއް.
ދައުލަތެއް. އެހެންވީމާ، މީގައި ޒިންމާތައް ވެސް އ ންނާނެ. އެ ޒިންމާތަކާ ހަވާލުވާ ފަރާތްތަކުން އެ ޒިންމާ އޭގެ އެންމެ
ފުރިހަމަގ ތުގައި އަދާކުރަންޖެހޭނެ. ޒިންމާދާރުކަމާ އެއްކ ށް އަދުގެ ސަރުކާރުން މި ކަންކަން ފުރިހަމަކުރުމަށް ޓަކައި
30

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 15 ވަނަ ޖަލްސާ 9 ނ ވެންބަރު 2026
މަސައްކަތްކުރާ އިރު އަޅުގަނޑު އެންމެ ބ ޑު ހިތްހަމަޖެހުމަކީ، އެންމެ ބ ޑު އުފަލަކީ މި ދެންނެވި ގ ތަށް މި
ދަރަނިދައްކަމުން، ލިބޭ އާމްދަނީން ރައްޔިތުންގެ އުފާފާގަތިކަމާއި ރައްޔިތުންނަށް ދިމާވާ ކަންތައްތައް ޙައްލުކުރުމަށް
ޓަކައި މަސައްކަތްކުރާތަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން މި ދަނީ. އެއްވެސްހާލެއްގައި މި ދެންނެވި ލޯނުތައް ދައްކާފައި،
ދަރަނި ދައްކާފައި އަޅުގަނޑުމެން މަޑުން ތިބެނީއެއް ނޫން. ދެން އަނެއް ކަމަކީ އަޅުގަނޑުމެންނަކީ، އަޅުގަނޑުމެން
ރައްޔިތުން ބ ޑަށް ބަރޯސާވެފައި، ފަހުޒަމާނުގައި، މި ފަހުގައި މި ޑިމ ކްރަސީއޭ މި ކިޔާ އެއްޗެއް އައި ފަހުން
އަޅުގަނޑުމެން މި ޖެހެނީ ހަމަ އެއްކަލަ މި ބުނާހެން މުޅި ދައުލަތަށް ބަރޯސާވާން. މުޅި ދައުލަތަށް ބަރޯސާވާން މި
ޖެހެނީ. މިއީ އެއްވެސްހާލެއްގައި އެއްވެސް ރައްޔިތަކަށް ނޫނީ އެއްވެސް ބަޔަކާ ދިމާލަށް ދައްކާ ވާހަކައެއް ނޫން.
މިކަހަލަ ގ ތަކަށް މީހުންނަށް މި ހުވަފެން ދައްކަމުން ގ ސް އަޅުގަނޑުމެން ނުކަތާވަރަށް އަޅުގަނޑުމެން ގައުމު މި އ ތީ
އަނެއް ގ ތަށް ބުނާ ކަމަށް ވަންޏާ ބަރޯސާވެފައި، ރައްޔިތުން ބަރޯސާވެފައި މި އ ތީ ސަރުކާރަކަށް. މިސާލަކަށް ބުނާ
ކަމަށް ވަންޏާ ކ ންމެ ކަމެއް ރައްޔިތަކަށް ދިމާވާ ހިނދަކު ވެސް ސަރުކާރުން އެ މީހުން އެ ތިބި ތަނަކުން އެ ކަން
ކ ށްދޭންޖެހޭ ކަހަލަ ގ ތަކަށް ބުނަނީ. ނުދޭ ވާހަކަ ވެސް؛ ދައުލަތެއްގެ ޒިންމާއެއް ދައުލަތުގައި، ސަރުކާރުގެ އެންމެ
އިސް ވެރިޔާގެ ޒިންމާއެ ކޭ ރައްޔިތުންނަށް ކަންކަން ފޯރުކ ށްދިނުމާއި ރައްޔިތުންނަށް ލުއިފަސޭހަކ ށްދިނުން.
އެހެންނަމަވެސް، އެ ދައުލަތަކަށް ނުކަތާވަރަކަށް ރައްޔިތުން ބޭނުންހާ ކަމެއް ވެސް ނުކ ށްދެވޭނެ ދެއްތޯ. މި ދެންނެވީ
މިސާލަކަށް ބުނާ ކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަނޑުމެން ދުނިޔޭގެ، ރާއްޖެ އަޅުގަނޑުމެން މިހެން ތިބޭ އިރު ވެސް މުޅި ދުނިޔެ
އެބަ ފެނޭ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ކައިރީގައި ހުރި އަވައްޓެރި ގައުމުތައް އެބަ ފެނޭ. ތަންކ ޅެއް ދުރު ގައުމުތައް ފެނޭ. ތެޔ
އުފައްދާ ގައުމުތައް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ ފެނޭ ތެލަށް ޖެހިފައި އ ންނަ މިންވަރު. އެ ބޭފުޅުން، އެ ގައުމުތަކުން އެ
ގައުމުގެ ރައްޔިތުންނަށް ތެޔ ނުލިބޭ. މިއީ ސިޔާސީ ވާހަކައެއް ނޫން. ތެޔ ނުލިބި އެބަދޭ. ދުއްވާ އެއްޗެހިތައް
ހުއްޓައިލާފައި އެބަ ހުރޭ. ތެލުގެ އަގު އެތައް ބ ޑުތަނެއް އުފުލިގެން އެބަދޭ. އެއީ ކާރިސާތައް ނުވަތަ ހަނގުރާމަތައް
ނުވަތަ އެހެނިހެން ކަންތައްތަކުން ގައުމުތަކަށް ދިމާވާ މިފަދަ ކަންތައްތަކުގައި އެ ގައުމުގެ ރައްޔިތުންނަށް ދިމާވާ
ކަންތައްތައް. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެން މާ ދުރު ހިސާބެއްގައި ތެލަށް ޖެހިފައި އ ތް ގައުމެއް ، ކ ންމެ އެއްޗެއް އެތެރެކުރާ
ބަޔަކު، އަޅުގަނޑުމެން ނުޖެހޭ ތެޔ ، ހަމަ ސަރުކާރުން ޖެހޭ އެސް.ޓީ.އޯ ރޭޓުގައި ތެޔ ދޭން. އެ ހެޔ ސަތޭކަ
ރުފިޔާއަށް ބޭރުން ލީޓަރެއް ލިބޭ ތެލެއްވިޔަސް އަޅުގަނޑުމެން މި ގައުމަށް އައިސް ވިއްކަންޖެހެނީ ފަންސާސް
ރުފިޔާއަށް، ސަރުކާރު ވީމަ. ސަރުކާރުން ދޭންޖެހެނީ ފަންސާސް ރުފިޔާއަށް. ސަތޭކައަށް އަޅުގަނޑުމެން ގަންނަނީ.
ފަންސާސް ރުފިޔާއަށް؛ ކިހިނެއް މި ދެކ ޅުޖެހެނީ؟ ކިހިނެއް މި ދިމާކުރަނީ؟ ހިސާބު ދިމާވާނެތޯ؟ ނުވާނެ ދެއްތޯ. ހަމަ
މިކަހަލަ ގ ތަކަށް ހުރިހާ ކަމެއް ވެސް މި އިންނަނީ ބަރޯސާވެފައި. އެހެންވީމާ، މިއީ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނަން
އެބަ ޖެހޭ ކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރުން މިފަދަ ކަންކަމަށް މަގުފަހިވާ އިރު. އަދި ހަމައެއާއެކު ކ ންމެ ރައްޔިތަކު
31

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 15 ވަނަ ޖަލްސާ 9 ނ ވެންބަރު 2026
އެބަ ބުނޭ ބަނދަރު ނުހެދެއޭ. އިސްކޫލު ނުހެދެއޭ. އެއަރޕޯޓު ނޭޅެއޭ. އަނެއް ކަމެއް ނުވެއޭ، އަނެއް ކަމެއް ނުވެއޭ.
މިކަން ވެސް ކ ށްދޭން އެބަ ޖެހޭ. މި ތެލަށް އަންނަ ބަދަލު، ކާޑަށް އަންނަ ބަދަލު، އެއްޗެއްސަށް އަންނަ ބަދަލު،
ސަރުކާރުން ނުޖެހޭ އެއްވެސްހާލެއްގައި މި އަގު އުފުލޭކަށް. ދައުލަތުން ދޭން އެބަ ޖެހޭ ފަސް ސަތޭކަ މިލިއަން ރުފިޔާ،
އެއް ބިލި އަން ރުފިޔާ ކ ންމެ ތިން މަހުން އެއް މަހު ތެލަށް ސަބްސިޑީއެއްގެ ގ ތުގައި. އެހެންވީމާ، ދައުލަތަށް ވަންނަ
އާމްދަނީއާއި މި ކުރާ ޚަރަދާ މިއީ އެއްވެ ސްހާލެއްގައި ވޭސްޓަކަށް؛ ދެން ބުނާނެ ސިޔާސީ މީހުންނަށް ޚަރަދުކުރަނީއޭ.
ކ ން ބަޔަކަށްތޯ ޚަރަދުކުރަނީ؟ ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް މި ކުރަނީ ދެއްތޯ؟ ސިޔާސީވަނީ ވަކި ގ ތަކަށް؛ ދެން ހަމަ
އަޅުގަނޑުމެން ބުނަންވީ ސިޔާސީ ވާހަކަދައްކާ އުސޫލުން، އެއީ ސިޔާސީ މީހުންނަށް ޚަރަދުކުރާތީވެއޭ ތިހެން ވަނީ.
ނިސްބަތުން ވަރަށް ކުޑަ އެއްޗެކޭ މި ދެނީ. އޭގެ ޒާތުގައި ބ ޑު ބައި މި ދަނީ ބޭސްފަރުވާއާއި، ކިޔެވުމަށާއި، އުމްރާނީ
އެކިއެކި ކަންކަން ހިންގުމަށް ޓަކައި ދެއްތޯ. އެހެންވީމާ، މި ހުރިހާ ކަމެއް ކުރަމުން، ދިވެހި ދައުލަތަށް މި ލިބޭ
އާމްދަނީ އަޅުގަނޑުމެން މި ބަޖެޓުކ ށްގެން ހިނގަމުންދާ އިރުގައި، އަޅުގަނޑު އެންމެ އުފާކުރާ ކަމަކީ މިފަހަރުގެ
ބަޖެޓުގައި ވެސް މިއިން އެއްވެސް ކަމެއް ކުރުމުގައި ނެތޭ އިތުރު ޓެކްސްގެ ބުރައެއް އަޅުގަނޑުމެން އެއްވެސް
ރައްޔިތަކު އުފުލަންޖެހިފައެއް. އެއީ ވެސް އުފާކުރަންޖެހޭ ކަމެއް. އާ ޓެކްސްއެއް ތައާރަފުނުކ ށް އަދި ހަމަ އެހެންމެ
ޖީ.އެސް.ޓީ އެއް މިލިއަން ރުފިޔާ ހުރި ތްރެޝްހޯލްޑެއް ވަން ޕ އިންޓް ފައިވްއަށް ބަދަލުކ ށްގެން. ހަމައެއާއެކު އާ
ތަރައްޤީގެ މަޝްރޫޢުތައް މި ހިންގަނީ. މިސާލަކަށް ބަލާ ކަމަށް ވަންޏާ މާލޭގެ މި މުދާ އެތެރެކ ށް ބާލާ ބަނދަރު މި
ބަދަލުކ ށްލަނީ 2027 ވަނަ އަހަރު ވާ އިރު އިންނާނީ، 27 ވަނަ އަހަރުގައި ގާތްގަނޑަކަށް އިންނާނީ އެއްކ ށް ބަދަލުވެ
ނިމިފައި ތިލަފުށްޓަށް. ހަމައެއާއެކު މި އ ތް ތިލަމާލެ ބުރިޖު އެއްކ ށް، 2027 ވަނަ އަހަރު އިންނާނީ އެއްކ ށް ނިމިފައި.
އެހެންވީމާ، މި ހުރިހާ ކަމެއް ވެސް ކުރަމުން، މި ލިބޭ ބަޖެޓުން، މި ލިބޭ އާމްދަނީން ރައްޔިތުންނަށް ބުރައަކަށްނުވާ
ގ ތަށް ރައްޔިތުންނަށް ވެސް ދޭންޖެހޭ ސަބްސިޑީ ދީ، ކިޔެވުމުގެ ލޯނުތަކާއި، ބޭސްފަރުވާއާ އަދި ހަމަ އެ ރަށެއްގެ
ރައްޔިތުން އެދޭ ކަންކަން އެ ރަށަކަށް ކ ށްދިނުމާ އެ އްކ ށް ދަރަނި ވެސް ދައްކަމުން، ވަރަށް ރަނގަޅަށް ޕްލޭނުކުރެވި،
މެނޭޖުކުރެވެމުންދާ ތަން އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ މި ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން ވެސް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދެކޭ ގ ތުގައި
2027 ވަނަ އަހަރަށް ދައުލަތުން ލަފާކ ށްފައި މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހަށް މި ހުށަހެޅުއްވި ބަޖެޓަކީ މި ފަހަކަށް އައިސް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ ވަރަށް ރަނގަޅަށް މެނޭޖުކުރެވޭނެ ގ ތަކަށް ބަލައިގެން ހުށަހަޅުއްވާފައި އިން ބަޖެޓެއްކަން
އަޅުގަނޑު ހަމަ ގަބޫލުކުރަން. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ކ ންމެ މެންބަރަކު ވެސް އާންމުގ ތެއްގައި ބަޖެޓަށް ވާހަކަދައްކާ އިރު
އެ ރަށެއްގެ؛ ބައެއް ފަރާތްތަކުން ސުވާލުކުރާނެ، މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑު ދާއިރާގައި، ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ ރައްޔިތުން
ބުނާނެ ކ ބައިހެއްޔޭ، ތިމަންނަމެން ރަށުގެ ވާހަކައެއް ނުދައްކައޭ. ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑުމެން ބަލަންވީ، ރަށުގެ ކަންކަން
ކުރުމަށް ޓަކައި އަޅުގަނޑުމެން އައިސް ތިބީ. ރަށުގެ ވާހަކަދެއްކުމަށް އަޅުގަނޑުމެން މި ތިބީ. އެހެންނަމަވެސް، ގައުމީ
32

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 15 ވަނަ ޖަލްސާ 9 ނ ވެންބަރު 2026
ނަޒަރަކުން ބަލަން އެބަ ޖެހޭ. މުޅި ގައުމާ ދޭތެރޭ އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނަން އެބަ ޖެހޭ. އަޅުގަނޑު ހުޅުދޫގެ އެއަރޕޯޓު
އަޅައި ، ހުޅުދޫގެ ބުރިޖު އެޅިޔަކަސް އަދި މި ގައުމު ތަރައްޤީއެއް ވަނީއެއް ނޫން ދެއްތޯ. އެ ވާހަކަދައްކައިގެން
ސަރުކާރަށް ޕްރެޝަރުކ ށްގެން އެކަން ކުރުމެއް ނޫން ދެއްތޯ . މުޅި ގައުމުގެ ހުރިހާ ރައްޔިތުން ވެސް ހިތްހަމަޖެހުމާއި
އުފަލާ އެއްކ ށް އެ މަސައްކަތްކުރެވިގެން މުޅި ސަރުކާރު ރަނގަޅުވެގެން، ސަރުކާރުގެ އާމްދަނީ އިތުރުކ ށްގެން،
ސަރުކާރަށް މި ކަންކަން ކުރެވިގެން ދެއްތޯ މުޅި ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ރައްޔިތުންނަށް އުފާފާގަތިކަމެއް އަންނާނީ. އަޅުގަނޑު
ގަބޫލުކުރާ ގ ތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ދާއިރާގެ، ހުޅުދޫ ދާއިރާގައި އައްޑޫގައި ވެސް ކުރިއެރުންތަކެއް އެބަ އ ތް މި ބަޖެޓު
ތެރޭގައި. ވަކި ތަފުސީލު ގ ތެއްގައި ހުޅުދޫގެ މިވެނި ކަމެއް، 5 ،4 ،3 ،2 ،1. މާ ކުރީ ޒަމާނުގައި ބަޖެޓު އެ
ހުށަހަޅަނީ. ވިހި ޕްރ ޖެކްޓު ހުޅުދޫގައި އެބަ އ ތޭ. ދެން އެ ވިހި ޕްރ ޖެކްޓު އަޅުގަނޑު އިރުއިރުކ ޅާ ފޭސްބުކަށް ލަނީ.
އެއީއެއް ނޫން ދެއްތޯ، މި ޒަމާނުގައި ވިސްނޭ މީހުން ނުވަތަ މިކަން އެނގޭ މީސްމީހުން ބަޖެޓުކުރަނީ އެ ގ ތަކަށް
ނޫން. އަދި އެ ކަންކަމުގެ ވާހަކަދައްކަނީ ވެސް އެ ގ ތަކަށް ނޫން. މިސާލަކަށް ބަލާ ކަމަށް ވަންޏާ މި ބަޖެޓުގެ
ތެރެއިން އައްޑުއަތ ޅު ހުޅުދޫގެ، ހުޅުދޫ އަދި މީދޫ މި ވަނީ ވަކި ދެ ރަށެއްގެ ގ ތުގައި ބަދަލުވެފައި އަތ ޅުގެ
ކައުންސިލުގެ ތެރެއިން. އައްޑޫ ސިޓީން ބަދަލުވެ ވަކި އަތ ޅެއްގެ ގ ތުގައި މި އ ތީ. މި ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން، އަޅުގަނޑު
ހަމަ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު ވެސް ހުންނެވުމާ އެއްކ ށް އަޅުގަނޑު ހަމަ ދަންނަވައިލާހިތް އެބަވޭ އަޅުގަނޑުމެން ހުޅުދޫގެ ،
މި ވާގ ތަކީ މި ލާމަރުކަޒީ ގާނޫނުގެ ތެރެއިންނާ އެއްކ ށް މި ބަޖެޓު އައި އިރުގައި މި ވާގ ތަކީ މިހާރު މި ލިބޭ
އާމްދަނީން ހަގީގަތުގައި މެނޭޖުނުކުރެވޭ އިނގޭތޯ ، ރިކަރަންޓު ޚަރަދު ކިރިޔާ އޭގެން މިވަނީ. އެ ވަރު ވެސް ނުވޭ އޭގެ
ޒާތުގައި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މި ދިޔައީ ފަހަތަށް ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލު؛ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގ ތުގައި
ސަރުކާރުން މި ކަންކަމާ ދޭތެރޭ ވިސްނާނެ. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު މި ކަންކަމާ ދޭތެރޭ ބައްލަވާފައި؛ އެއީ މި ދެންނެވީ
މިސާލަކަށް މީހުން ރަށުގައި ދިރިއުޅޭ، އާބާދީއަކަށް ނޫން މި ބެލެވެނީ. މި ބަޖެޓު ދޭ އިރުގައި ކައުންސިލުތަކަށް މި
ދެނީ އެ ރަށެއްގައި ދިރިއުޅޭ އާބާދީގެ ނިސްބަތުން. ބަލާ އިރު އައްޑު އަތ ޅު ހުޅުދޫގައި % 70 މީހުން ދިރި މި އުޅެނީ
ރަށުން ބޭރުގައި. 30%؛ އެހެންވީމާ، މި ލިބެނީ ފަނަވަރަކަށް މިލިއަން ރުފިޔާ. އެވަރުން އަދި އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ތަރައްޤީއާއިގެން ކުރިއަށްނުދެވޭ. އެހެންވީމާ، މިއީ ހުޅުދޫގެ ރައްޔިތުންގެ ވަރަށް ބ ޑު ކަންބ ޑުވުމެއް. އަޅުގަނޑުމެން
ވަކިވެގެން މުޅިން އަމިއްލަ ފައިމައްޗަށް ތެދުވެގެން ކުރިއަށްދާ އިރު އަޅުގަނޑު އެދެނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ރަށުގެ
ރައްޔިތުންނަށް މި ކައުންސިލުގެ އުފާ ނޫނީ އެ ހިތްހަމަޖެހުން ނުވަތަ އެ ތަރައް ޤީގެ މަޝްރޫޢުއާ އެއްކ ށް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަމިއްލަ ފައިމަތީގައި މަސައްކަތްކުރެވޭވަރުގެ ބަޖެޓަކަށް ވެގެން ދިއުމަށް. އަޅުގަނޑު އެދެނީ ހަމަ
އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު މި ކަމަށް ވަރަށް ބ ޑަށް އަލިއަޅުއްވާނެ ކަމަށް. މިއީއަކީ އަދި މުޅިން ފައިނަލް ބަޖެޓެއް ނޫން. މި
ބަޖެޓުގެ ބަހުސަށް ފަހުގައި މި ކ މިޓީތަކުން މަސައްކަތްކުރިއަށްދާ އިރުގައި މި ކަންކަމާ ދޭތެރޭ މަޝްވަރާކުރެވި މި
33

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 15 ވަނަ ޖަލްސާ 9 ނ ވެންބަރު 2026
ކަންކަމަށް އަލިއަޅުއްވާލައްވައިގެން ކުރިއަށްގެންދިއުމަކީ އަޅުގަނޑު ވަރަށް އެދޭ ކަމެއް. އަދި ވަކިން ޚާއްސަކ ށް
އައްޑުއަތ ޅުގެ، މި ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން އައްޑުއަތ ޅަށް ހަމަޖެހިފައި ހުރި މުހިންމު ކަންތައްތަކެއް އެބަ ހުރި. އަޅުގަނޑަށް
ޔަގީން އަދުގެ ސަރުކާރުން އައްޑު އަތ ޅު އިހުމާލެއްނުކުރާނެ. އައްޑުއަތ ޅަކީ ރާއްޖޭގެ އާބާދީގެ ގ ތުން ދެވަނައަށް އެންމެ
ބ ޑު އާބާދީ ދިރިއުޅެމުން އަންނަ އަތ ޅު. އެހެންވީމާ، ސަރުކާރުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ވަރަށް ބ ޑު
އިސްކަމެއްދެއްވާ އައްޑު އަތ ޅުގެ ތަރައްޤީއާއި ކުރިއެރުމަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާހިތް އ ތީ 2027 ވަނަ
އަހަރަކީ އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ބަޖެޓު ބުނާ ގ ތުން ވެއްޖެއްޔާމު މިހާރު ހިނގަމުންދާ މަޝްރޫޢުގެ 70% އެއްކ ށް،
ތަރައްޤީގެ އެކިއެކި މަޝްރޫޢުތަކުގެ % 70...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު އެދިފައި ތިބި ދެ ބޭފުޅުން މަޖިލީހުގެ ފްލޯރގައި ނެތް. އިތުރު ބޭފުޅުން
އެދިވަޑައިގަތުމަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވަން. އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ދަންފަޅި 5 ޖަހަންދެން ކުރިއަށްގެންދާ ގ ތަށް
އ ތީ. އެހެންވީމާ، އިތުރު ބޭފުޅުން ފުރުޞަތަށް އެދުމަށް އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން. (ވަގުތުކ ޅަކަށްފަހު) މިހާރު
އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓަށް ގާތްގަނޑަކަށް 8 ދުވަސްވަރު ދިނިން. އެހެންވީމާ، ބަޖެޓު އަޅުގަނޑުމެން ނިންމަންޖެހޭ ވަކި
ތާރީޚަކަށް. އެހެންވީމާ، ފުރުޞަތަށް ބޭފުޅުން އެދުމަކީ ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއް. އެންމެ ފަހު ވަގުތަށް ނުތިބެ
އަޅުގަނޑުމެން ހުރިހާ ބޭފުޅުންގެ ވާހަކަ އަވަހަށް ނިންމައިލެވޭނީ އަޅުގަނޑުމެން މި ބޭނުންކުރާ ވަގުތު ރަނގަޅު
ގ ތުގައި ބޭނުންކ ށްގެން. އެހެންނަމަވެސް، އަދިވެސް އެއްވެސް ބޭފުޅަކު ފުރުޞަތަށް އެދިވަޑައިނުގަންނަވާތީއާ އެކީގައި
މިހާހިސާބުން ދެން އަޅުގަނޑުމެން މަޖިލިސް، މިހާހިސާބުން އަޅުގަނޑުމެން މިއަދުގެ މަޖިލިސް ނިންމައިލަން ހިފާނަން.
-8.1 ދުވަހުގެ މަސައްކަތުގެ ތެރެއިން ވޯޓުން ނިންމާ ހިސާބަށް ގ ސްފައިވާ ކަންކަމަށް ވޯޓަށް އެހުން. މިއަދަކު
އެއްވެސް ކަހަލަ ވޯޓެއް ނެތް.
ނިންމުން
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާއެއް އ ންނާނީ 10 ނ ވެންބަރު 2026ވާ އަންގާރަ ދުވަހުގެ ހެނދުނު 9:00ގައި .
والحمد هل ر ب العالمين މަޖިލިސް ނިމުނީ.
____
34